

De intellectuele eigendomsrechten in boek XI (en boeken I, XV en XVII) van het Wetboek Economisch Recht¹

Marie-Christine Janssens², Hendrik Vanhees³ & Vinciane Vanovermeire⁴

Hoofdstuk I. Intellectuele rechten en het Wetboek van Economisch Recht

Afdeling 1. Inleiding

1. De invoering van het Wetboek van Economisch Recht (WER) heeft een belangwekkende wetgevende ontwikkeling op het vlak van de intellectuele rechten meegebracht. Bij wet van 19 april 2014 werd immers in dit wetboek een boek XI ingevoegd dat uitsluitend aan de intellectuele rechten is gewijd⁵. Zoals uit de titel van de Wet boek XI blijkt, werden ook in drie andere boeken regels ingevoegd die op intellectuele rechten betrekking hebben. Het gaat met name om de boeken I (Definities), XV (Rechtshandhaving) en XVII (Bijzondere rechtsprocedures).

Omdat sommige bepalingen raken aan de bevoegdheidstoewijzing van de rechtbanken en hoven⁶ die ook wijzigingen in het Gerechtelijk Wetboek vereisen, diende gewerkt te worden met de procedure voorzien in art. 77 van de Grondwet (verplicht bicamerale procedure). Dit verklaart de afkondiging van een tweede wet op een eerdere datum⁷.

2. Het uitgangspunt van boek XI was om een *codificatie naar bestaand recht* tot stand te brengen: men wilde de wetgeving zoals deze gold voor de inwerkingtreding van het wetboek ongewijzigd samenbrengen. Het is steeds de laatste aangenomen wet die werd gecodificeerd, zelfs indien deze nog niet in werking was getreden wat o.m. in de sector van het auteursrecht het geval was.

Zoals in de andere boeken van het WER, werd niet gekozen voor een loutere coördinatieoefening. De wetgever heeft ook hier van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal wijzigingen en nieuwigheden toe te voegen. De centrale doelstelling daarbij was om de bestaande wetgeving inzake intellectuele rechten te rationaliseren en de juridische zekerheid te vergroten alsook om Europese richtlijnen om te zetten. Daaraan werd, voor wat het auteursrecht

¹ Deze bijdrage is een verkorte bewerking van de uitgebreide analyse door de auteurs van de gevolgen voor het recht van de intellectuele eigendom van de invoering van het Wetboek van Economisch Recht (WER), zoals verschenen in het 2^e (bijzondere) nummer van de jaargang 2014 van het tijdschrift IRDI (M.C. JANSSENS, H. VANHEES en V. VANOVERMEIRE, “De intellectuele eigendomsrechten verankerd in het Wetboek economisch recht: een eerste analyse”, *IRDI* 2014, 452).

² Hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven; Centrum voor Intellectuele Rechten & Interdisciplinair Centrum voor Recht en ICT.

³ Hoogleraar UAntwerpen en Hoofddocent UGent.

⁴ Referendaris Hof van Cassatie; vrijwillig wetenschappelijk medewerker Centrum voor Intellectuele Rechten & Interdisciplinair Centrum voor Recht en ICT, KU Leuven.

⁵ Wet van 19 april 2014 houdende de invoeging van een boek XI, “Intellectuele eigendom” in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, BS 12 juni 2014 (errata: BS 27 juni 2014) (hierna ‘Wet Boek XI’).

⁶ Zie bv. XI.336, XI.337, XI.339, XI.340, en XVII.14 WER.

⁷ Wet van 10 april 2014 houdende invoeging van de bepalingen die een aangelegenheid regelen als bedoeld in art. 77 van de Grondwet, in boek XI “Intellectuele eigendom” van het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van een bepaling eigen aan boek XI in boek XVII van hetzelfde Wetboek, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de organisatie van de hoven en rechtbanken betreffende vorderingen inzake intellectuele eigendomsrechten en inzake transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten betreft, BS 12 juni 2014 (err.: BS 27 juni 2014, hierna ‘Wet gerechtelijke aspecten Boek XI’).

betreft, nog de specifieke doelstelling van het vergroten van de ‘transparantie’ van het beheer van deze rechten toegevoegd⁸.

3. Boek XI zal men in de wandelgangen wellicht aanduiden als hét wetboek intellectuele rechten. Toch werden niet alle regels die eigen zijn aan deze materie in dit boek geïntegreerd. Sommige regels zal men moeten vinden in andere boeken waardoor het soms nodig kan zijn om andere delen van het wetboek te consulteren zoals bv. voor de regels over de handhaving van een intellectueel recht, terwijl andere regels helemaal niet in het WER werden opgenomen.

Afdeling 2. In boek XI opgenomen materies

4. Boek XI, waarop in deze bijdrage de nadruk ligt, bestaat uit verschillende titels, waarbij de eerste acht titels elk betrekking hebben op een verschillend intellectueel eigendomsrecht. Hieronder zal in hoofdstuk III aandacht worden besteed aan de (gewijzigde) bepalingen inzake octrooien (titel 1) en het auteursrecht en naburige rechten (titel 5). De materie van de aanvullende beschermingscertificaten (titel 2) en het kwekersrecht (titel 3) wordt omwille van het meer gespecialiseerde karakter van deze rechten in deze tekst buiten beschouwing gelaten. Ook de auteursrechtelijke bescherming van computerprogramma's (titel 6), en de bescherming van databanken (titel 7) en topografieën van halfgeleiderproducten (titel 8) komt in deze bijdrage niet aan bod, daar aan deze materies geen fundamentele wijzigingen werden aangebracht. Titel 9 bevat bepalingen inzake burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten, en titel 10 regels betreffende aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten. Op beide laatstgenoemde titels wordt in hoofdstuk III wel ingegaan.

Belangrijk te onderstrepen is dat de wetten waarvan de bepalingen geïntegreerd werden in boek XI, opgehouden hebben te bestaan.

Afdeling 3. In andere boeken en/of niet opgenomen materies

5. Zoals hierboven werd aangegeven, kan boek XI niet los van andere boeken van het WER worden gezien. Boek XI maakt immers deel uit van het WER en moet aldus in bepaalde gevallen samen met andere boeken gelezen worden, zoals boek I “Definities”, boek II “Algemene beginselen”, boek XV “Rechtshandhaving” en boek XVII “Bijzondere rechtsprocedures”.

6. Daarnaast werden een aantal regels die niet tot de ‘core’ van de intellectuele rechten behoren maar die daar toch verwant mee zijn, ondergebracht in andere boeken. Zo bv. wordt de reglementering van *de elektronische handel* specifiek behandeld in boek XII “Recht van de elektronische economie”. Titel 1 codificeert zonder wijzigingen de oude wet van 11 maart 2003 inzake bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij. Deze bepalingen zijn ook voor intellectuele rechten van belang, met name bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van internetserviceproviders. Zo ook bv. neemt hoofdstuk 8 van titel I van boek XII -eveneens letterlijk - de bepalingen van de wet van 26 juni 2003 betreffende *het wederrechtelijk registreren van domeinnamen* over. De rechtshandhaving van domeinnamen via een vordering tot staking wordt geregeld in boek XVII (art. XVII.23). De regels inzake *benamingen van oorsprong* zijn terug te vinden in boek VI “Marktpraktijken en consumentenbescherming”. Titel 6 “Bijzondere regels inzake geregistreerde benamingen” (art.

⁸ Parl.St. Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001 (hierna ‘MvT’), 5.

VI.124 - VI.127) bevat de regels aangaande de stakingsvordering en de inbreukvordering betreffende deze benamingen.

7. Een aantal materies worden niet in het WER geregeld. Dit is bv. het geval wat de materieelrechtelijke bepalingen inzake merken en tekeningen en modellen betreft.

Hoofdstuk II. Boek I - Definities

8. De Wet boek XI voegt een hoofdstuk 9 toe in titel 2 van boek I met definities “eigen aan boek XI”⁹. Er worden enerzijds een aantal algemene definities ingevoegd die de toepassing van het gehele boek XI betreffen (bv. de definitie van ‘Verdrag van Parijs’, ‘Bernse Conventie’, ‘TRIPs-Overeenkomst’)¹⁰. Anderzijds vinden we er definities die enkel gelden voor de toepassing van specifieke titels van boek XI¹¹.

Het merendeel van de definities zijn gekend en werden *verbatim* overgenomen uit de verschillende intellectuele eigendoms wetten. Er zijn wel enkele nieuwe definities die verband houden met, enerzijds, de totstandkoming van het Europees octrooi met eenheidswerking¹² en, anderzijds, de oprichting van een dienst regulering binnen het domein van het auteursrecht en de naburige rechten¹³.

Hoofdstuk III. Boek XI – Intellectuele Eigendom

Afdeling 1. Octrooien (Titel 1) (art. XI.1 - XI.91)

§ 1. Algemeen

9. In deze materie voert de Wet boek XI vooral een codificatie door: in hoofdzaak worden de bepalingen van de octrooiwet van 28 maart 1984¹⁴ en van de Wet van 21 april 2007 inzake de indiening van Europese octrooiaanvragen¹⁵, zoals gewijzigd door van 10 januari 2011¹⁶, overgenomen. De meeste van deze bepalingen staan nu in titel 1 van boek XI (bv. de vroegere artikelen 2 t/m 52, 54 t/m 72bis en 74ter BOW, met eventueel terminologische wijzigingen zijn

⁹ Volledigheidshalve verwijzen we eveneens naar hoofdstuk 12 met definities eigen aan boek XV en hoofdstuk 12 (foute nummering die later wordt rechtgezet) met definities eigen aan boek XVII, gelet op het belang van deze boeken, ook in de sector van de intellectuele rechten.

¹⁰ Art. I.13.

¹¹ Art. I.14 bevat definities voor de toepassing van de Titels 1 (uitvindingsoctrooien) en 2 (aanvullende beschermingscertificaten), art. I.15 voor Titel 3 (kwekersrecht), art. I.16 voor Titel 5 (auteursrecht en naburige rechten) en art. I.17 voor Titel 7 (databanken).

¹² Art. I.14, 12° t/m 16°.

¹³ Art. I.16, 4°.

¹⁴ Wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien (BS 9 maart 1985), zoals laatst gewijzigd door de wet van 10 januari 2011 (BS 16 februari 2011), hierna ‘BOW’.

¹⁵ Wet 21 april 2007 houdende diverse bepalingen betreffende de procedure inzake indiening van Europese octrooiaanvragen en de gevolgen van deze aanvragen en van de Europese octrooien in België, BS 4 september 2007.

¹⁶ Wet van 10 januari 2011 ter uitvoering van het Verdrag inzake octrooirecht en de Akte tot herziening van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, alsook tot wijziging van diverse bepalingen inzake uitvindingsoctrooien, BS 16 februari 2011. Deze wet is op dit moment slechts zeer gedeeltelijk in werking getreden (Art. 53 Wet 10 januari 2011 en art. 48 KB 9 maart 2014 tot wijziging van diverse koninklijke besluiten met het oog op onder meer de aanpassing aan de wet van 10 januari 2011 ter uitvoering van het Verdrag inzake octrooirecht en de Akte tot herziening van het Verdrag inzake de verlening van Europese octrooien, alsook tot wijziging van diverse bepalingen inzake uitvindingsoctrooien, BS 13 maart 2014). Art. 32 § 2, eerste lid, eerste streepje, Wet Boek XI zal art. 53 van deze wet opheffen, alsook de gewijzigde BOW (art. 32 § 2, eerste lid, eerste streepje, Wet Boek XI). De inwerkingtreding van deze bepaling zal echter door de Koning worden bepaald (art. 49 Wet Boek XI). Mogelijks is dit al het geval in september 2014 (*Infra*, randnummer 1044.)

thans art. XI.2 t/m XI.81). De overige zijn verspreid over andere titels van boek XI (bv. de vordering “inzake namaak” - nu art. XI.334 - en de inbreukvordering - nu art. XI.335 - staan in titel 9) of in andere boeken van het WER, zoals boek I (definities)¹⁷ en boek XV¹⁸.

Voor sommige Europese octrooien alsook voor de internationale aanvragen blijft de wet van 8 juli 1977, mits wijzigingen, gehandhaafd¹⁹.

10. De wijzigingen die de wetgever in het octrooirecht aanbrengt, dienen verschillende doelen. Zo wordt de invoering het Europees octrooi met eenheidswerking en het eengemaakt octrooigerecht voorbereid en wordt gestreefd naar een verbeterde werking van de Belgische Dienst voor de Intellectuele Eigendom (DIE) door een reeks ingrepen m.b.t. de verleningsprocedure (zie bv. art. XI.17; XI.18; XI.22). Het gehele taksensysteem wordt vereenvoudigd om het octrooi aantrekkelijker te maken voor Belgische ondernemingen, onderzoeksinstituten en universiteiten. Zo worden bv. bepaalde taken afgeschaft, herzien of facultatief gemaakt (art. XI.20 - prioriteitstaks; XI.50 - taks bij overdracht; XI.51 – taks bij licentie) en wordt de aanvangsperiode voor de betaling van jaartaksen flexibeler (art. XI.48 § 1).

11. Verder betreft het essentiële wijzigingen betreffende de herstelprocedures voor Belgische en Europese octrooien, waarop hierna kort wordt ingegaan.

§ 2. Wijzigingen aan de herstelprocedure voor Belgische octrooien

12. De herstelprocedure biedt de octrooihouder, die in de loop van de procedure voor het verkrijgen van octrooibescherming een bepaalde termijn niet in acht heeft genomen, de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden in zijn rechten te worden hersteld. Voor de Belgische octrooiaanvragen en de Belgische verleende octrooien regelt art. XI.77 een herstelprocedure die algemeen toepasselijk is op “*een termijn voor het stellen van een handeling in een procedure voor de [DIE]*”. Dit artikel voorziet thans expliciet dat, wanneer een aanvraag tot herstel wordt toegekend, de juridische gevolgen van de niet-naleving van de termijn geacht worden zich niet te hebben voorgedaan²⁰. Daarnaast wordt ook aangegeven dat de beslissing die het herstel van rechten toekent, gevolgen heeft met terugwerkende kracht, zodat de jaartaksen die verschuldigd zijn in de loop van de periode waarin het octrooi vervallen is, moeten worden gekweten door de octrooihouder en dit binnen de vier maanden. Deze laatste termijn is uiteraard niet vatbaar voor herstel (art. XI.77, § 4).

§ 3. Europese octrooien

A. Algemeen

13. Wat de Europese octrooiaanvragen en Europese octrooien betreft, nemen de artikelen XI.82 t/m XI.90 de artikelen 2 tot 9 van de reeds vermelde wet van 21 april 2007 over in boek XI. Het betreft dus enkel de octrooien verleend na een aanvraag conform de bepalingen van het Europees Octrooiverdrag herzien door de Akte van 29 november 2000 (hierna: “EOV Akte 2000”). De wet van 8 juli 1977 blijft zoals vermeld, mits wijzigingen, van toepassing voor Europese octrooien die *ratione temporis* in het toepassingsgebied vallen van het EOV vóór zijn

¹⁷ *Supra*, randnummers 5 en 8.

¹⁸ Zoals het merendeel van de bepalingen op de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten.

¹⁹ Zie art. 25 t/m 30 Wet boek XI. Deze wet kan wel in zijn geheel kan worden opgeheven (art. 32, § 2, eerste lid, vijfde streepje, Wet boek XI).

²⁰ Cf. Art. 122(3) het EOV.

herziening door deze Akte, te weten Europese octrooien die werden aangevraagd of verleend voor 13 december 2007.

B. Herstelprocedures

1. HERSTELPROCEDURE OP GROND VAN HET VERNIEUWDE ART. 5 W. 8 JULI 1977

14. Art. 5 §1bis van de wet van 8 juli 1977, ingevoerd bij art. 50 van de wet van 10 januari 2011²¹, maakt een herstel van rechten mogelijk wanneer de termijn van drie maanden, voor het verstrekken van een vertaling van Europese octrooien die in het Engels werden verleend of in stand gehouden en waarbij in de aanvraag België werd aangewezen, niet werd in acht genomen. In deze bepaling wordt de regeling van art. XI.77 *mutatis mutandis* overgenomen (art. 5 §§ 1 t/m 3).

15. Anderzijds wordt een *retroactieve herstelprocedure* ingevoegd om rekening te houden met de gevolgen van het arrest 3/2014 van 16 januari 2014 van het Grondwettelijk Hof²². In de thans gewijzigde wetgeving zullen octrooihouders die geconfronteerd worden met het volledige verval van hun rechten, dat plaatsvond voor de inwerkingtreding van de Belgische bepalingen betreffende het herstel, als sanctie voor het niet tijdig bezorgen van een vertaling van de tekst waarin het EOB een in het Engels verleend Europees octrooi in stand houdt, een beroep kunnen doen op een retroactieve herstelprocedure (art. 5, § 4 Wet 8 juli 1977) waardoor zij het verlies van rechten alsnog kunnen terugdraaien.

2. HERSTELPROCEDURE OP GROND VAN ART. XI.83

16. Art. XI.83 regelt de herstelprocedure voor de Europese octrooiaanvragen die vanaf 13 december 2007 werden ingediend. Het gaat om de Europese octrooien *zonder eenheidswerking*²³. Om uitwerking in België te kunnen hebben vereist art. XI.83 § 1 een vertaling van de conclusies binnen de termijn van drie maanden, bij gebreke waaraan de rechten vervallen (art. XI.83 § 3). Ingevolge art. XI.83, § 2 is een herstel na dit verval evenwel mogelijk. Dat is ook het geval als de inschrijving als Europees octrooi met eenheidswerking wordt afgewezen. De MvT verduidelijkt dat eenheidswerking voor het Europees octrooi immers binnen de maand na de verlening aangevraagd moet worden, maar dat de weigeringsbeslissing kan genomen worden na het verstrijken van drie maanden, dus op het moment dat de termijn voor het indienen van een vertaling van een in het Engels verleend of in stand gehouden octrooi, met toepassing van art. XI.83, § 1, voorbij is.²⁴ Deze bepaling komt tegemoet aan dit probleem.

Art. XI.83 § 2/3 voorziet in een *retroactieve herstelprocedure*, gelijkaardig aan art. 5 Wet 8 juli 1977, voor de Europese octrooien verleend in het Engels en in stand gehouden, desgevallend in een gewijzigde vorm na een oppositieprocedure of een procedure tot beperking voor het Europees Octrooibureau, op grond van aanvragen die zijn ingediend na 13 december 2007.

17. Belangrijk te vermelden is dat de hierboven vermelde herstelprocedures bedoeld in de artikelen 5 W. 8 juli 1977 en art. XI.83 slechts de Europese octrooien verleend in het Engels en in stand gehouden, desgevallend in een gewijzigde vorm (na oppositie of na een procedure tot

²¹ In werking getreden op 13 maart 2014 (zie, *supra*, voetnoot 16).

²² www.const-court.be/public/n/2014/2014-003n.pdf.

²³ De Europese octrooien met eenheidswerking hebben immers een eigen taalregime, bepaald in de Verordening (EU) nr. 1260/2012 van de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibescherming met betrekking tot de toepasselijke vertaalregelingen *Pb.* L 361/89, 31 december 2012.

²⁴ MvT, 20.

beperking voor het EOB) beogen. Ze geldt dus niet voor verleende Europese octrooien die niet het voorwerp van een van deze procedures waren. Het verval van deze octrooien, ingevolge art. 5 Wet 8 juli 1977 (voor de Europese octrooien die verleend zijn op basis van aanvragen ingediend voor 13 december 2007) of art. 3 Wet 21 april 2007 (voor de Europese octrooien die verleend zijn op basis van aanvragen die zijn ingediend na 13 december 2007) kan dus niet vermeden worden met de retroactieve herstelprocedure²⁵.

Afdeling 2. Auteursrecht (Titel 5) (art. XI.164 – XI.293)

§ 1. Inleiding

18. Zoals hoger werd aangegeven was het opzet om een codificatie ‘naar vaststaand recht’ (‘à droit constant’) tot stand te brengen²⁶. Voor wat betreft de wetgeving inzake het auteursrecht en de naburige rechten gaat boek XI duidelijk verder. De codificatieoefening werd inderdaad ook benut om andere – soms ingrijpende – inhoudelijke wijzigingen door te drukken over een aantal materies en dit om diverse redenen zoals de noodzaak tot omzetting van Europese richtlijnen, het wegwerken van rechtsonzekerheid (bv. in de sector van de kabeldoorgifte) en de wens tot een meer efficiënte geschillenbeslechting (bv. via de oprichting van een regulator). De rode draad doorheen veel van deze wijzigingen is het streven naar meer transparantie. “Van transparantie van het auteursrecht dat de consumenten betalen tot transparantie over de vergoeding die de auteurs, artiesten en producenten ontvangen voor hun artistiek werk. En uiteraard ook transparantie bij alle instanties waarlangs deze sommen passeren”²⁷.

19. De bepalingen van de Belgische auteurswet van 30 juni 1994 werden opgenomen in Titel 5 van boek XI maar, zoals dat ook het geval is voor de andere materies, zal men ook andere boeken moeten raadplegen. De definities werden ondergebracht in boek I. Andere bepalingen zijn terug te vinden in boek XV (bestuurlijke sancties inzake auteursrecht en naburige rechten²⁸, transparantie en collectief beheer²⁹, de oude strafbepalingen uit de AW³⁰), in boek XVII (de vordering tot staken inzake controle van beheersvennootschappen³¹ en bij een inbreuk op een IE-recht³²) of in de Wet boek XI (overgangsbepalingen³³).

§ 2. Het volgrecht (art. XI.175 - XI.178)

20. Aan de regeling inzake het volgrecht worden grondige wijzigingen aangebracht. De grote nieuwigheid is dat van een vrijwillig collectief beheer van het volgrecht wordt overgestapt naar

²⁵ Zie amendement nr. 2 en 3, Vanheste c.s., *Parl.St.* Kamer 2013-14, 53K3391/002, 8.

²⁶ MvT, 3.

²⁷ Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens (Verslag van 24 maart 2014 namens de Commissie voor het bedrijfsleven, het wetenschapsbeleid, het onderwijs, de nationale wetenschappelijke en culturele instellingen, de middenstand en de landbouw, uitgebracht door de heer Bruno Tuybens, *Parl.St.* Kamer 2013-14 nr. 53K3391/003), 4-5 en Verslag Siquet (Verslag van 3 april 2014 namens de Commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden uitgebracht door de heer Siquet, *Parl.St.* Senaat 2013-14, nr. 2805/3), 4.

²⁸ Art. XV.66/1 e.v.

²⁹ Cf. o.a. art.XV.25/4, XV.31/1, XV.62/1, XV.113.

³⁰ Wet van 30 juni 2004 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (BS 27 juli 1994, *Err.* BS 5 november 1994 en BS 22 november 1994, hierna ‘AW’). Cf. o.a. art.XV.104, XV.130/2, XV.131/1, XV.131/2.

³¹ Art. XVII.21.

³² Art. XVII.14 e.v.

³³ Art. 40, 41 en 42 Wet boek XI.

een verplicht collectief beheer³⁴. Dit betekent dat de auteurs van werken van grafische of beeldende kunst niet meer op individuele basis hun volgrecht zullen kunnen opeisen bij een doorverkoper. Op zijn beurt zal een doorverkoper het volgrecht niet meer rechtstreeks kunnen betalen aan een individuele auteur³⁵. Dit alles geldt ook voor buitenlandse individuele rechthebbenden. Ook zij zijn onderworpen aan het verplicht collectief beheer en zullen niet meer rechtstreeks op individuele basis het volgrecht kunnen innen bij een doorverkoper³⁶.

21. Het nieuwe systeem van het verplicht collectief beheer houdt in dat een uniek platform wordt opgericht door de vennootschappen die het volgrecht beheren³⁷, waarvan de Koning, na overleg, bij een in ministerraad overlegd besluit, de voorwaarden bepaalt waaraan het moet voldoen (bv. de voorwaarden op vlak van beschikbaarheid, kosten, formaat van aangiften enz.)³⁸. Aangenomen kan worden dat dit uniek platform geen nieuwe beheersvennootschap zal zijn, maar eerder een samenwerkingsvorm waarvan de kosten worden gedeeld door de oprichtende beheersvennootschappen. De aangifte van alle doorverkopen die in België plaatsvinden, en die aangifteplichtig zijn, de inning van het verschuldigde volgrecht en de uitbetaling (verdeling) ervan geschieden via dit uniek platform³⁹. Art. XI.177, §1, lid 1 bepaalt dan ook dat het volgrecht ten aanzien van derden uitsluitend door het zojuist besproken uniek platform kan worden uitgeoefend.

22. Concreet zijn, in het geval van doorverkopen die plaatsvinden in het kader van een openbare veiling, de actoren uit de professionele kunsthandel die bij de doorverkoop betrokken zijn als verkoper, koper, of tussenpersoon, de openbare ambtenaar, en de verkoper hoofdelijk verplicht het uniek platform binnen een maand na de verkoop in kennis te stellen van die verkoop. Tevens zijn ze hoofdelijk verplicht de verschuldigde rechten binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving te betalen via het uniek platform⁴⁰.

Wat doorverkopen betreft die niet plaatsvinden in het kader van een openbare veiling, met inbegrip van de promotieverkopen uit art. XI.175, §2 die geen aanleiding geven tot betaling van het volgrecht maar wel moeten worden aangegeven, zijn de actoren uit de professionele kunsthandel die bij de doorverkoop betrokken zijn als verkoper, koper, of tussenpersoon, en de verkoper hoofdelijk verplicht het uniek platform binnen de termijn en op de wijze die bepaald zal worden door de Koning in kennis te stellen van die verkoop. Tevens zijn ze hoofdelijk verplicht de verschuldigde rechten binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving te betalen via het uniek platform⁴¹.

Voorzien is dat alle zojuist vermelde kennisgevingen aan het uniek platform, zowel naar aanleiding van een openbare veiling als van andere doorverkopen, vanaf 1 januari 2015, een datum die door de Koning wel vervroegd of verlaat kan worden, op elektronische wijze

³⁴ Cf. MvT, 28 en de daar opgesomde redenen voor de keuze voor dit verplicht collectief beheer (p. 28 en 29). Art. 6, §2 van Richtlijn 2001/84/EG van 27 september 2001 betreffende het volgrecht ten behoeve van de auteur van een oorspronkelijk kunstwerk (*Pb. L* 272/32 van 13 oktober 2001) geeft de lidstaten hier uitdrukkelijk de vrije keuze. Zie ook voor de redenen waarom de regeling inzake het volgrecht werd gewijzigd: Verslag Tuybens, 9 en Verslag Siquet, 8.

³⁵ MvT, 28.

³⁶ MvT, 37.

³⁷ Dit zullen in de praktijk SABAM en SOFAM zijn.

³⁸ Art. XI.177, §2, 1^e en 3^e zin en MvT, 29-30.

³⁹ Art. XI.177, §2, 2^e zin en MvT, 28.

⁴⁰ Art. XI.178, §1, lid 1.

⁴¹ Art. XI.178, §1, lid 2.

gebeuren, en dit door middel van een systeem dat aan de door de Koning nog te bepalen voorwaarden voldoet⁴².

23. Indien de auteur of zijn rechthebbende aangesloten is bij een beheersvennootschap die het volgrecht beheert, zal de uitkering van het verschuldigde bedrag geen probleem vormen. De uitbetaling van het volgrecht door het uniek platform zal geschieden aan die beheersvennootschap die op haar beurt het volgrecht zal uitkeren aan de auteur of zijn rechthebbende.

Auteurs zijn evenwel niet verplicht zich aan te sluiten bij een beheersvennootschap⁴³. Art. XI.177, §1, lid 2 bepaalt daarom dat indien de auteur het beheer van zijn rechten niet aan een beheersvennootschap heeft opgedragen, het uniek platform geacht wordt met het beheer van zijn rechten te zijn belast. De auteur kan zijn rechten dan doen gelden (opeisen) binnen een termijn van vijf jaar te rekenen van de datum van de doorverkoop. Hij zal zich, om zijn volgrecht op te eisen, moeten wenden tot het uniek platform en niet tot een beheersvennootschap die het volgrecht beheert. De Koning zal wel moeten bepalen of deze auteur dan in concreto uitbetaald zal worden door het uniek platform, dan wel door een beheersvennootschap die het volgrecht beheert.

24. Art. XI.178, §2 verklaart dat de vordering van de auteur verjaart door verloop van vijf jaren te rekenen van de doorverkoop. Wanneer deze opeisings(verjarings)termijn is verstreken, zullen de door de Koning aangewezen beheersvennootschappen de rechten die niet konden worden betaald aan de rechthebbenden, verdelen op de door de Koning bepaalde wijze⁴⁴.

25. Zoals hoger bleek rust op een aantal personen de hoofdelijke plicht tot aangifte van doorverkopen waarvoor het volgrecht verschuldigd is. Teneinde het nakomen van deze aangifteplicht te kunnen controleren werd een vernieuwd recht op informatie voorzien⁴⁵. Ook aan de auteurs komt een vernieuwd recht op informatie toe⁴⁶.

§ 3. Het vermoeden van overdracht bij audiovisuele werken (art. XI.182-183 en XI.206)

26. De bepalingen rond het vermoeden van overdracht van de oud artikelen 18 en 36 AW vormden één van de knelpunten tijdens de voorbereidende werkzaamheden. De maanden voorafgaand aan de indiening van het wetsontwerp hebben alle partijen die betrokken zijn bij de exploitatie van audiovisuele werken intens rond de tafel gezeten maar konden uiteindelijk niet tot een akkoord komen⁴⁷. De wetgever heeft daarom besloten om aan de bestaande teksten (voorlopig) geen fundamentele wijzigingen aan te brengen en in de nieuwe wet een mechanisme in te bouwen dat garandeert dat het onderwerp in een volgende legislatuur verder behandeld zal worden. Het gaat hier om art. 44 van de Wet boek XI dat de verplichting voor de minister omvat om tegen 31 december 2015 – dit is niet toevallig de datum waarop de Richtlijn Collectief Beheer⁴⁸ moet zijn omgezet in Belgisch recht - een evaluatieverslag met eventueel wetgevende voorstellen aan het parlement over te maken over de artikelen XI.182, XI.183 en XI.206.

⁴² Art. XI.178, §1, lid 3 en MvT, 30.

⁴³ Cf. MvT, 29.

⁴⁴ Art. XI.178, §3.

⁴⁵ Zie in dit verband: art. XI.178, §4, lid 1 en MvT, 30, evenals de nieuwe strafsancie in art. XV.110.

⁴⁶ Zie in dit verband: art. XI.178, §4, lid 2.

⁴⁷ Zie ook MvT, 79.

⁴⁸ Richtlijn 2014/26/EU van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt, *Pb. L* 84/72 van 20 maart 2014.

27. Aansluitend bij de vorige paragraaf moet ook verwezen worden naar art. XI.282 in de afdeling betreffende de Controledienst van de beheersvennootschappen. Deze bepaling schrijft voor dat binnen de FOD Economie een *overlegcomité* wordt opgericht bestaande uit, o.m., vertegenwoordigers van de auteurs, uitvoerende kunstenaars, producenten, omroeporganisaties en gebruikers van audiovisuele werken. Dit comité kan binnen de zes maanden na de inwerkingtreding van deze wetsbepaling, en vervolgens elke twee jaar, een advies aan de minister voorleggen “over de toepassing van de bepalingen van titel 5, inzake de audiovisuele werken, en in het bijzonder inzake de artikelen XI.182, XI.183 en XI.206.”

28. Volledigheidshalve vermelden we nog een wijziging aan de tekst van art. XI.206 dat, in een tweede paragraaf, de morele rechten van de uitvoerende kunstenaars in een audiovisueel werk op hetzelfde niveau brengt als de morele rechten van een auteur in een audiovisueel werk⁴⁹. Meer precies wordt nu bepaald dat de uitvoerende kunstenaars hun morele rechten pas kunnen laten gelden na de voltooiing van het audiovisueel werk (lid 2) en dat het daarom verboden is om de moederband van die versie te vernietigen (lid 3).

§ 4. De uitzonderingen en bijhorende vergoedingsregeling

A. De verschillende uitzonderingen in art. XI.189 en art. XI.190⁵⁰

1. QUASI-CODIFICATIE

29. De bepalingen over de uitzonderingen op de exploitatierechten van de oud artikelen 21 en 22 AW ondergaan op het eerste gezicht weinig wijzigingen. Behoudens de hierna besproken materies, zullen auteursrechtsspecialisten inderdaad de teksten van de meeste bepalingen herkennen.

Niettemin komt aan de Wet boek XI een heel belangrijke verdienste toe *op formeel vlak*, die de rechtszekerheid zal ten goede komen. Voortaan kan namelijk gewerkt worden met één enkele tekst die alle vigerende bepalingen groepeerd. De vele wijzigingen die door achtereenvolgende wetten aan de uitzonderingsbepalingen van de basiswet van 30 juni 1994 waren aangebracht, hadden een zeer onoverzichtelijke situatie gecreëerd van bepalingen die wel/niet in een bepaalde versie van kracht waren⁵¹. Vanaf 1 januari 2015, datum van inwerkingtreding, is voortaan één unieke tekst over de uitzonderingen voorhanden in de art. XI.189 e.v.

30. Niettegenstaande deze verdienste op formeel vlak, kan men betreuren dat de geldende uitzonderingen ook niet *op inhoudelijk vlak* werden geactualiseerd. Eerdere initiatieven van de Raad voor de Intellectuele Eigendom⁵² en van de Europese Commissie⁵³ hebben reeds vele jaren de noodzaak tot modernisering, en met name tot een betere aanpassing aan nieuwe

⁴⁹ Zie oud art. 16 AW; nu art. XI.181.

⁵⁰ Wat in dit onderdeel gezegd wordt, geldt *mutatis mutandis* voor de uitzonderingen op de naburige rechten in art. XI.217 (oud art. 46 AW).

⁵¹ Zie, met name, de wetten van 31 augustus 1998 (n.a.v. de implementatie van de Richtlijn Databanken), 22 mei 2005 (n.a.v. de implementatie van de Richtlijn Informatiemaatschappij), 8 juni 2008, 22 december 2008 (diverse bepalingen met o.m. de uitsluiting van partituren in de reprografieregeling), 10 december 2009 (die de voornoemde regeling vernietigde) en 31 december 2012 (met vervanging van de teksten van de reprografie- en thuiskopie-uitzondering).

⁵² Advies van 13 september 2013 van de Raad voor de Intellectuele Eigendom over het voorontwerp van wet houdende de invoeging van een boek XI, “Intellectuele Eigendom” in het Wetboek van economisch recht en invoeging van specifieke bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, beschikbaar op <http://economie.fgov.be>, hierna ‘Advies RIE 2013’, 14-15.

⁵³ Zie meest recent de Public Consultation on the review of the EU copyright rules, http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/copyright-rules/index_en.htm.

technologische evoluties in een online omgeving (bv. nPRV, Clouds, social media, ...), aangetoond. We begrijpen dat ingrijpende wijzigingen aan de bestaande wetsbepalingen moeilijk konden sporen met het oorspronkelijk opzet van een codificatie naar geldend recht. Ook mag men niet vergeten dat nationale uitzonderingsbepalingen enigszins gewrongen zitten in het keurslijf van het exhaustief karakter van art. 5 van de Richtlijn Informatiemaatschappij⁵⁴ (van 2001!) wat de afwachtende houding van de Belgische wetgever kan verklaren. Dat heeft evenwel andere nationale wetgevers er niet van weerhouden om hun systeem van uitzonderingen te moderniseren⁵⁵.

31. We willen in dit verband nog aanstippen dat, zelfs al blijven de gebruikte bewoordingen dezelfde, de inhoudelijke interpretatie van heel wat uitzonderingen ondertussen is geëvolueerd door toedoen van de rechtspraak van het Hof van Justitie⁵⁶.

2. UITVOERINGEN IN FAMILIEKRING EN IN HET KADER VAN SCHOOLACTIVITEITEN (ART. XI.190 EN XI.217)

32. Punt 3° van oud art. 22 § 1 AW wordt in twee afzonderlijke punten opgesplitst, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de uitvoering in familiekring (art. XI.190, 3°) en de uitvoering in het kader van schoolactiviteiten (XI.190, 4°)⁵⁷. Deze opsplitsing is logisch vanuit methodologisch oogpunt nu enkel de tweede situatie een echte uitzondering betreft; privéuitvoeringen in familiekring vielen in België traditioneel immers geheel buiten het exclusief recht van mededeling aan het publiek⁵⁸. De onderscheiden behandeling sluit ook beter aan bij de structuur van de auteurswet waarbij onderwijs gerelateerde uitzonderingen traditioneel een afzonderlijke behandeling kregen.

33. De aanpassing van de wettekst heeft eveneens een inhoudelijke relevantie, met name te verduidelijken dat, om van de uitzondering voor uitvoeringen in het kader van schoolactiviteiten te kunnen genieten, het niet noodzakelijk is dat de uitvoering plaatsvindt in de gebouwen van de onderwijsinstelling. Van de uitzondering kan dus eveneens gebruik gemaakt worden wanneer een werk wordt voorgelezen in de gebouwen van een bibliotheek⁵⁹ of een prestatie wordt uitgevoerd in de gebouwen van een cultureel centrum, zolang die vormen van gebruik kaderen binnen schoolactiviteiten⁶⁰. De wijziging van de bewoordingen van (enkel deze!) uitzondering, heeft te maken met een beperkende interpretatie die aan de tekst van oud art. 22, § 1, 3° AW werd gegeven en die negatief in de media werd onthaald⁶¹.

⁵⁴ Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij, *Pb.* L 167/10 van 22 juni 2001, hierna ‘Richtlijn Informatiemaatschappij’.

⁵⁵ Zie, bv., de hervormingen in Engeland waar momenteel ingrijpende wijzigingen aan de uitzonderingsbepalingen van de ‘Copyright, Designs and Patents Act 1988’ worden doorgevoerd; zie meer info op ipo.gov.uk. Zie ook in Spanje, de wet van 14 februari 2014, n° 121/000081, met wijzigingen aan de uitzonderingen voor privékopie, onderwijs en onderzoek en andere materies.

⁵⁶ Zie, o.m., HvJ 10 april 2014, C-435/12, ACI Adam/Thuis kopie (uitzonderingen gelden enkel voor werken die uit een legale bron worden verkregen - zie over deze zaak ook, *infra*, randnummer 48); HvJ 27 juni 2013, VG Wort, gevoegde zaken C-457/11 tot en met C-460/11 (uitprinten op papier valt onder het toepassingsgebied van art. 5.2.a Richtlijn Informatiemaatschappij (reprografie uitzondering); en wellicht binnenkort HvJ, zaak C-201/13 Deckmyn en Vrijheidsfonds (voorwaarden van de parodie-exceptie) en HvJ, zaak C- 117/13 Technische Universität Darmstadt (mededeling via bibliotheekterminals).

⁵⁷ Voor de naburige rechten vindt men een identieke wijziging in het art. XI.217.

⁵⁸ Zie H. VANHEES, “Het publiek mededelingsrecht na het arrest van het Hof van Justitie van 7 december 2006 in de zaak Rafael Hoteles”, *AM* 2007/4, 316 e.v.

⁵⁹ MvT, 32. Zie ook Verslag Siquet, 8.

⁶⁰ MvT, 41.

⁶¹ Cf. Toelichting door Minister Johan Vande Lanotte, Verslag Tuybens, 8.

B. *Dwingend karakter van de uitzonderingen (art. XI.193 en XI.219)*

34. Art. XI.193 herhaalt de bewoordingen van oud art. 23bis AW en bevestigt dus dat de uitzonderingen van de artikelen XI.189, XI.190, XI.191 en XI.192, §§1 en 3 van dwingend recht zijn. Art. XI.219 doet hetzelfde met betrekking tot de uitzonderingen op de naburige rechten.

35. Belangrijk om te noteren is dat het daaropvolgende tweede lid van art. XI.219 volledig wordt geschrapt. Dit lid voorzag dat van uitzonderingen op contractuele basis kon afgeweken worden “wanneer het werken betreft die voor het publiek beschikbaar zijn gesteld op grond van overeengekomen bepalingen op zodanige wijze dat leden van het publiek daartoe toegang hebben op een door hen individueel gekozen plaats en tijd”. Dit tweede lid - dat dus een onderscheiden behandeling tussen de uitzonderingen doorvoert al naargelang de (online of offline) wijze van gebruik van beschermd materiaal – was aan de auteurswet toegevoegd via de wijzigingswet van 2005. De wetgever was op dat ogenblik van oordeel dat het behoud van het principe van de onvervreemdbaarheid van alle uitzonderingen moeilijk in overeenstemming te brengen was met artikel 6 lid 4 al. 4 Richtlijn Informatiemaatschappij. Er bestond ook de vrees dat het beginsel van het dwingende karakter een belemmering zou kunnen vormen voor nieuwe exploitatie-modellen als “online delivery” van beschermd materiaal⁶².

Deze discriminatie tussen de uitzonderingen gaf aanleiding tot kritiek in de rechtsleer⁶³, die de huidige wetgever nu klaarblijkelijk heeft opgevolgd.

C. *De wettelijke licentie voor secundair gebruik in art. XI.212-XI.214 (oud art. 41-43 AW)*

36. Op de exclusieve vermogensrechten van de uitvoerende kunstenaars (in art. XI.205) en van de producenten (in art. XI.209) bestaat een bijzondere⁶⁴ uitzondering, algemeen gekend als de uitzondering van *de secondaire mededeling*. Het gaat om een vorm van dwanglicentie die gecompenseerd wordt door een recht op vergoeding, aangeduid als *de billijke vergoeding*.

Art. XI.212 omschrijft de toepassingsvoorwaarden van deze uitzondering terwijl de art. XI.213-XI.214 de modaliteiten van de vergoeding die de uitvoerend kunstenaars en film- en muziekproducenten als compensatie krijgen, regelen.

1. TOEPASSINGSVOORWAARDEN VAN DE UITZONDERING

37. Art. XI.212 bepaalt dat de uitvoerende kunstenaar en de producent zich niet kunnen verzetten tegen bepaalde mededelingshandelingen wanneer de prestatie van de uitvoerende kunstenaar op geoorloofde wijze werd gereproduceerd of door de omroep werd uitgezonden. Het gaat meer bepaald om (1°) de openbare uitvoering van de prestatie onder bepaalde voorwaarden⁶⁵ en (2°) de uitzending ervan door de omroep.

De enige - weliswaar belangwekkende - wijziging aan deze regeling treft men aan in lid 1° waar de zinsnede “mededeling (van een prestatie) op een openbare plaats”, die voorkwam in oud art. 41, 1° AW vervangen werd door de zinsnede “openbare uitvoering (van een prestatie)”.

38. De wetgever oordeelde dat deze wijziging nodig was om een paradox weg te nemen die in de praktijk was ontstaan. “Sommigen menen dat een mededeling op een openbare plaats

⁶² Parl. St. Kamer 2003-04, nr. 51-1137/013, 44 (toelichting minister).

⁶³ Zie, o.m., S. DUSOLLIER, *Droit d'auteur et protection des œuvres dans l'univers numérique – Droits et exceptions à la lumière des dispositifs de verrouillage des œuvres*, Brussel, Larcier, 2007, nr. 652; M. BUYDENS, “Droit d'auteur et droits voisins dans la société d'information – La nouvelle directive européenne du 22 mai 2001”, *JT* 2005, 167.

⁶⁴ ‘Bijzonder’ in de betekenis dat er geen overeenstemmende uitzondering in het auteursrecht bestaat.

⁶⁵ De voorwaarden zijn dat de prestatie niet voor een voorstelling wordt gebruikt en er van het publiek geen toegangsgeld of vergoeding wordt gevraagd.

evenwel een enger begrip is dan het begrip mededeling aan het publiek. Deze interpretatie heeft als gevolg dat een mededeling aan het publiek kan worden uitgevoerd op een niet-openbare plaats, zoals bv. een werkplaats, en dat een dergelijke mededeling aan het publiek onderworpen is aan het exclusieve recht op mededeling aan het publiek en niet aan het recht op een billijke vergoeding. Deze interpretatie leidt tot paradoxale situaties waarin een beperkt gebruik van muziek op een niet-openbare plaats onderworpen zou zijn aan een exclusief recht, terwijl situaties waarin muziek een hoofdrol speelt, zoals bv. de openbare uitvoering of het radio spelen in een horecavestiging, onderworpen zou zijn aan (het uitzonderingsregime gekoppeld aan) een billijke vergoeding⁶⁶.

Met de gewijzigde tekst wil de wetgever dus duidelijk stellen dat elke vorm van openbare uitvoering van prestaties onderworpen is aan de billijke vergoeding, ongeacht of die plaats vindt op een openbare of niet-openbare plaats⁶⁷.

39. In antwoord op een bezwaar van de Raad van State⁶⁸, wijst de memorie van toelichting er terecht op dat de nieuwe terminologie “openbare uitvoering” hoe dan ook overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie bij artikel 8 van de Richtlijn Verhuur die het systeem van de billijke vergoeding oplegt, zal moeten geïnterpreteerd worden⁶⁹.

2. DE BILLIJKE VERGOEDING

40. Art. XI.213 herneemt ongewijzigd de bepalingen van de vroegere art. 42-43 AW waarin bepaald wordt wie de vergoedingsplichtigen en de vergoedingsgerechtigden van de billijke vergoeding zijn. De bepalingen over de wijze waarop de vergoeding zal worden vastgesteld worden daarentegen ingrijpend gewijzigd, lees: vereenvoudigd. Kort samengevat: de commissie ‘billijke vergoeding’ die de tarieven en de inningsmodaliteiten van de vergoeding diende vast te stellen wordt opgeheven en de vergoeding zal voortaan bij koninklijk besluit worden bepaald. Op die wijze sluit de nieuwe regeling aan bij de andere wettelijke licenties voor reprografie en privé-kopie waar het bedrag van de vergoeding eveneens bij koninklijk besluit wordt vastgesteld. Als reden voor deze drastische wijziging wordt verwezen naar de niet-efficiënte werking van de commissie ‘billijke vergoeding’ die in het verleden zelden tot een conclusie kwam zodat het vaak de vertegenwoordiger van de minister was die de knoop diende door te hakken⁷⁰.

41. Het te nemen uitvoeringsbesluit zal ook heel wat andere modaliteiten regelen. Naast het *bedrag* – dat verschillend kan zijn naargelang de betrokken sector - en de criteria voor de aflijning van het *openbaar karakter* van een uitvoering (art. XI.213, lid 2) - bepaalt de Koning eveneens de regels met betrekking tot *de inning en de verdeling* van en de *controle* op de billijke vergoeding, alsmede het tijdstip waarop deze verschuldigd is (Art. XI.213, lid 3).

3. DWINGEND RECHT EN ONOVERDRAAGBAAR KARAKTER

42. De bestaande regel in oud art. 43 AW dat de geïnde vergoedingen moeten verdeeld worden onder de uitvoerende kunstenaars en de producenten, ieder voor de helft wordt bevestigd in art. XI.214. Dit artikel introduceert wel twee nieuwigheden.

Lid 1, *in fine* verklaart dat deze verdeelsleutel van dwingend recht is wat betekent dat er bij contract niet van deze regel kan worden afgeweken. Lid 2 bepaalt verder dat het deel waarop de

⁶⁶ MvT, 38.

⁶⁷ Zie ook MvT, 38.

⁶⁸ Adv. RvS, 288-289, nr. 14.

⁶⁹ MvT, 39. Wat betreft de rechtspraak, zie vooral HvJ 15 maart 2012, C-135/10, zaak Del Corso.

⁷⁰ Meer details over de problemen in het verleden vindt men in de memorie van toelichting (MvT, 39-40. Zie ook Verslag Tuybens, 10).

uitvoerende kunstenaars recht hebben onoverdraagbaar is. Dit betekent meteen dat ook het hoger besproken vermoeden van overdracht bij audiovisuele werken geen toepassing kan vinden op dit recht op vergoeding van de uitvoerende kunstenaar⁷¹.

D. De vergoeding voor het leenrecht (art. XI.243 – art. XI.245)

43. De vroegere artikelen 62 tot 64 AW worden gewijzigd om de Belgische wet in overeenstemming te brengen met het arrest VEWA waarin het Hof van Justitie de Belgische regeling van het leenrecht, zoals vervat in het KB van 2004, als niet conform met art. 6.1 van de Richtlijn Verhuurrecht⁷² verklaarde⁷³.

In tegenstelling tot de vroegere teksten, schuift art. XI.244 twee duidelijke parameters naar voor die (onder meer) in aanmerking moeten worden genomen bij het bepalen van de vergoeding. Het gaat enerzijds om “het volume van de collectie van de uitleeninstelling” en/of, anderzijds, “het aantal uitleningen per instelling”.

44. Deze tweede parameter is niet helemaal in overeenstemming met het VEWA-arrest waarin het hof “het aantal bij een uitleeninstelling ingeschreven leners” als criterium naar voor had geschoven⁷⁴. Het afwijkende criterium van “het aantal uitleningen per instelling” wordt evenwel verkozen omdat het “verfijnder” is en “een objectiever beeld van het verlies geleden door de rechthebbenden” geeft. Dit criterium houdt ook meer rekening met “het door het Hof vooropgestelde kwantitatieve aspect” van de activiteiten van de openbare uitleeninstellingen in vergelijking tot het criterium van het aantal ingeschreven uitleners⁷⁵.

45. Nieuw is ook de toevoeging in art. XI.245 (oud art. 64 AW) van een paragraaf (3) die in een eerste lid bepaalt dat de verdeelsleutels voor de leenrechtvergoeding van *dwingend recht* zijn⁷⁶. Daarover kunnen met andere woorden geen geldige andersluidende afspraken worden gemaakt. Het tweede en derde lid bevestigen vervolgens dat de vergoedingen die toekomen aan alle vergoedingsgerechtigden behoudens deze voor uitgevers en producenten *onoverdraagbaar* zijn.

E. Wijzigingen aan andere vergoedingsstelsels

1. HORIZONTALE AANPAK VAN DWINGEND EN ONOVERDRAAGBAAR KARAKTER

46. De wetgever heeft op een consistente wijze de *verdeelsleutels* binnen de verschillende vergoedingssystemen tot *dwingend recht* gemaakt. Een eenvormige tekst daarover werd aldus toegevoegd aan de bepalingen over de vergoeding voor het kopiëren voor eigen gebruik (art. XI.234 lid 4), voor reprografie (art. XI.239 lid 6) en voor de digitale kopie voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (art. XI.242 lid 5). Bovendien werd aan alle voormelde artikelen de tekst toegevoegd dat de vergoeding die toekomt aan auteurs en uitvoerende kunstenaars

⁷¹ MvT, 40.

⁷² Richtlijn 2006/115/EG van 12 december 2006 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom, Pb. L 376/28 van 27 december 2006.

⁷³ HvJ 30 juni 2011, C-271/10, VEWA/Belgische Staat. Zie ook HvJ 16 oktober 2003, C-433/02, Commissie/België, waarin België al eerder was veroordeeld wegens niet-uitvoering van de Richtlijn Verhuurrecht.

⁷⁴ HvJ 30 juni 2011, C-271/10, VEWA/Belgische Staat, punt 39.

⁷⁵ MvT, 47; zie ook Advies Raad van State 53.831/1, dd. 18 november 2013, *Parl.St.* Kamer 2013-14 nr. 53K3391/001, 283-303, hierna ‘Adv. RvS’, 289-290.

⁷⁶ Voor werken van letterkunde, databanken, fotografische werken en partituren is de verdeelsleutel 70 % voor de auteurs en 30 % voor de uitgevers (art. XI.245 § 1); voor geluidswerken en audiovisuele werken is de verdeelsleutel één derde gelijk te verdelen tussen auteurs, uitvoerende kunstenaars en producenten (art. XI.245 § 2).

onoverdraagbaar is⁷⁷. Deze bescherming geldt dus niet voor producenten – en voor wat de reprografie- en leenrechtuitzondering betreft voor de uitgevers - die uiteraard een voldoende stevige onderhandelingspositie bezitten om hun belangen zelf te vrijwaren.

2. DE VERGOEDING TER COMPENSATIE VAN DE UITZONDERING VAN PRIVÉKOPIE (ART. XI.229 - XI.234)

2.1. De uitzondering van privékopie (art. XI.190, 9°)

47. Het is vooreerst nuttig in herinnering te brengen dat de tekst van deze uitzondering, zoals die in 2005 is herschreven met een uitbreiding van het toepassingsgebied tot alle ‘werken’⁷⁸, pas op 1 december 2013 in werking is getreden⁷⁹. Dat was een gevolg van de moeilijke onderhandelingen over de uitvoeringsbesluiten die voor de vaststelling en inning van de vergoeding noodzakelijk waren en die maar uitbleven.

48. Een tweede voor de praktijk belangrijke opmerking betreft de gevolgen van het arrest *ACI Adam*⁸⁰ waarin het Hof van Justitie besliste dat een nationale wettelijke regeling, die geen onderscheid maakt tussen de situatie waarin de bron van een voor privégebruik vervaardigde reproductie geoorloofd is, en de situatie waarin deze bron ongeoorloofd is, indruist tegen het Unierecht. De Belgische regeling in artikel XI.190, 9° maakt dit onderscheid niet uitdrukkelijk maar rechtbanken zullen die bepaling voortaan overeenkomstig de richtlijnen vanuit Luxemburg moeten toepassen.

2.2. De vergoedingsregeling

49. Wat de vergoedingsregeling betreft, was het voor de Belgische wetgever belangrijk om te controleren of de bepalingen van oud art. 55 e.v. AW strookten met de rechtspraak van het Hof van Justitie, en in het bijzonder het arrest *Padawan*⁸¹. In dit arrest werd geoordeeld dat een systeem, zoals het Belgische, waarbij een forfaitaire vergoeding voor apparaten en dragers geïnd wordt bij fabrikanten en importeurs (en niet bij de kopiërende particulier zelf) op zich in overeenstemming is met het Unierecht op voorwaarde dat de vergoeding niet wordt geheven buiten de grenzen van het privégebruik door een natuurlijk persoon. Wat voor het Hof niet kan is “een ongedifferentieerde toepassing van de heffing voor het kopiëren voor privégebruik, met name op installaties, apparaten en dragers voor digitale reproductie die niet ter beschikking van privégebruikers worden gesteld en duidelijk bestemd zijn voor andere doelen dan voor het kopiëren voor privégebruik”⁸². De Belgische wetgever diende dus na te gaan of “het aangewezen is om te bepalen dat de verwervers van apparaten en dragers waarop de vergoeding voor kopiëren voor eigen gebruik van toepassing is, maar die voor beroepsdoeleinden worden gebruikt, de vergoeding voor kopiëren voor eigen gebruik niet dienen te betalen”⁸³. Een wijziging aan de wettekst werd na onderzoek niet noodzakelijk geacht. De MvT verwijst naar de (reeds bestaande) ruime bevoegdheid die ingevolge art. XI.233 aan de Koning toekomt en waarbij de nodige

⁷⁷ Kopiëren voor eigen gebruik (art. XI.234 leden 5 en 6); reprografie (art. XI.239 lid 7); digitale kopie voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (art. XI.242 lid 6).

⁷⁸ “De reproductie op eender welke drager andere dan papier of soortgelijke drager, van werken, die in familiekring geschiedt, en alleen daarvoor bestemd is”.

⁷⁹ KB van 18 oktober 2013 betreffende het recht op vergoeding voor het kopiëren voor eigen gebruik (BS 24 oktober 2013).

⁸⁰ HvJ 10 april 2014, C-435/12, *ACI Adam/Thuiskopie*.

⁸¹ HvJ 21 oktober 2010, C-467/08, *Padawan/ Sociedad General de Autores y Editores (SGAE)*.

⁸² *Ibid.*, punt 53.

⁸³ MvT, 45.

concrete modaliteiten voor een systeem van terugbetaling en/of vrijstelling van de vergoeding kunnen bij uitvoeringsbesluit worden uitgewerkt op een wijze die tegemoet kan komen aan het arrest.

50. We menen dat deze oplossing in de Belgische wetgeving eveneens kan sporen met het arrest *Austro-Mechanica* dat het Hof van Justitie in 2013 – na de redactie van het voorontwerp van wet – uitsprak. Het Hof maakt daarin geen principieel bezwaar tegen een nationaal stelsel waarbij de vergoeding voor het kopiëren voor privégebruik zonder onderscheid wordt opgelegd ter zake van alle dragers die geschikt zijn voor reproductie wanneer die regeling tegelijk in een systeem van terugbetaling voorziet⁸⁴. Mits naleving van bepaalde voorwaarden, kan een nationaal vergoedingsstelsel werken met een weerlegbaar vermoeden van privégebruik⁸⁵. Voor België kan opnieuw verwezen worden naar het systeem van terugbetaling/vrijstelling in art. XI.233, lid 2. Bij koninklijk besluit zouden eventueel bijkomende groepen, zoals bv. de huidige begunstigden van de terugbetaling, kunnen worden vrijgesteld van de betaling⁸⁶.

51. Wel zal de wetgever ook hier de gevolgen van het arrest *ACI Adam* moeten onderzoeken en meer in het bijzonder moeten nagaan of de parameters die voor de berekening van de vergoeding worden gebruikt, wel degelijk reproducties vanuit illegale bron uitsluiten⁸⁷.

2.3. Besteding van 30% van de vergoeding voor culturele doeleinden

52. Art. XI.234 § 2 neemt de tekst van oud art. 58 § 2 AW over die voorziet dat “De Gemeenschappen en de Federale Staat kunnen besluiten om dertig procent van de opbrengst van de vergoeding (...) te gebruiken ter aanmoediging van de schepping van werken (...)”. De memorie van toelichting werpt terecht op dat men bij de uitwerking van deze sinds 1994 bestaande bepaling zal moeten rekening houden met het reeds vermelde arrest *Austro-Mechanica*⁸⁸. In deze zaak werden vragen gesteld over de rechtmatigheid van het Oostenrijkse vergoedingsstelsel dat voorziet dat de helft van de opbrengsten niet rechtstreeks aan de rechthebbenden van die compensatie wordt uitgekeerd, maar aan sociale en culturele instellingen. Het Hof meent niet dat art. 5.2.b Richtlijn Informatiemaatschappij zich principieel tegen een dergelijke regeling verzet “voor zover deze sociale en culturele instellingen zich daadwerkelijk inzetten voor deze rechthebbenden en de werkwijze van deze instellingen niet discriminerend is”⁸⁹.

De Gemeenschappen en de Federale Staat zullen deze voorwaarde voor ogen moeten houden bij het nemen van een beslissing in uitvoering van art. XI.234 § 2. Een loutere vermelding dat de gelden voor sociale of culturele doeleinden moeten worden gebruikt – waaraan tot nog toe werd gedacht – zal o.i. niet volstaan.

⁸⁴ HvJ 11 juli 2013, C-521/11, Amazon/Austro-Mechanica.

⁸⁵ *Ibid.*, punten 30-37 en punt 45.

⁸⁶ Verslag Tuybens, 17 en 29 (nr. 32).

⁸⁷ HvJ 10 april 2014, C-435/12, ACI Adam/Thuiskopie. Zie ook *supra*, randnummer 48.

⁸⁸ HvJ 11 juli 2013, C-521/11, Amazon/Austro-Mechanica.

⁸⁹ *Ibid.*, punt 55 en derde verklaring voor recht.

3. DE VERGOEDING TER COMPENSATIE VAN DE UITZONDERING VAN REPROGRAFIE (ART. XI.235 T/M XI.239)

53. Deze artikelen hernemen quasi integraal⁹⁰ de bepalingen uit de vroegere artikelen 59 tot 61 AW, zoals die door de wet van 31 december 2012 waren aangepast⁹¹. Over de voor de uitwerking van de reprografieregeling noodzakelijke uitvoeringsbesluiten, voorzien in oud art. 61 AW, kon evenwel tot op vandaag geen akkoord worden bereikt.

Art. XI.239 machtigt nu de Koning om bij KB, vastgesteld na overleg in de ministerraad, de vergoedingen en de inningsmodaliteiten te bepalen alsook, per categorieën van technisch soortgelijke apparaten, welke apparaten kennelijk gebruikt worden voor het reproduceren op papier of soortgelijke drager van werken. In afwachting blijft de oude vergoedingsregeling uit 1997 van kracht⁹².

§ 5. Verlenging van de beschermingsduur van de naburige rechten van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen (art. XI.208 t/m XI.210)

54. Artikelen XI.208 (uitvoerende kunstenaars) en XI.209-XI.210 (producenten van fonogrammen) brengen de vroegere artikelen 38 en 39 AW in overeenstemming met de Richtlijn Duurverlenging⁹³. In essentie komt de wijziging er op neer dat de beschermingstermijn voor de prestaties van enkele begunstigden van de naburige rechten voortaan 70 jaar zal bedragen in plaats van de huidige 50 jaar. Het gaat om, enerzijds, de uitvoerende kunstenaars van wie de prestatie is vastgelegd op een fonogram en, anderzijds, de producenten van fonogrammen.

A. Begunstigden van de duurverlening

55. De tekst van oud art 39 AW met de bepaling van de duur van de rechten van uitvoerende kunstenaars wordt integraal behouden (d.w.z. 50 jaar te berekenen vanaf 1 januari volgend op de datum van de prestatie of, indien een vastlegging ervan op geoorloofde wijze werd gepubliceerd of aan het publiek werd meegedeeld, 50 jaar vanaf het eerste feit).

In een volledig nieuw tweede lid wordt een tekst toegevoegd die een onderscheid introduceert al naar gelang een vastlegging van de uitvoering *op* dan wel *anders dan op een fonogram* gebeurde. In de laatste hypothese - geen fonogram - blijft de vroegere beschermingsduur van 50 jaar gelden. Alleen voor prestaties die werden vastgelegd *op een fonogram* zal de beschermingsduur voortaan 70 jaar bedragen in plaats van de huidige 50 jaar. Deze verlenging is onderworpen aan de voorwaarde dat de vastlegging binnen de 50 jaar na de prestatie (de uitvoering van de uitvoerende kunstenaar) op geoorloofde wijze gepubliceerd werd of op geoorloofde wijze aan het publiek werd medegedeeld.

Het is belangrijk te onderstrepen dat uitvoerders van bv. dans- of theatervoorstellingen maar ook muzikanten van wie de uitvoering niet binnen de eerste 50 jaar werd vastgelegd op een fonogram, niet van de verlenging van de beschermingsduur kunnen genieten. Met de nieuwe bepaling wordt

⁹⁰ Wel werd de term “kopieën” vervangen wordt door de term “reproducties”, o.m., omdat die beter het beoogde toepassingsgebied dekt (MvT, 46).

⁹¹ Wet van 31 december 2012 houdende diverse bepalingen, inzonderheid betreffende justitie, BS 31 december 2012.

⁹² KB 30 oktober 1997 betreffende de vergoeding verschuldigd aan auteurs en uitgevers voor het kopiëren voor privégebruik of didactisch gebruik van werken die op grafische of op soortgelijke wijze zijn vastgelegd (BS 7 november 1997).

⁹³ Richtlijn 2011/77/EG van 27 september 2011 betreffende de beschermingstermijn van het auteursrecht en van bepaalde naburige rechten, Pb L 265/1 van 11 oktober 2011.

dus voor het eerst een onderscheiden behandeling geïntroduceerd tussen de vroeger onverdeelde categorie van uitvoerende kunstenaars.

56. De verlenging van de beschermingsduur tot 70 jaar voor producenten van fonogrammen werd opgenomen in art. XI.209 § 1, zesde lid (oud art. 39 AW) dat daarmee omzetting geeft aan art. 1,2 b) van de Richtlijn Duurverlenging.

B. Modaliteiten van de duurverlenging (art. XI.210⁹⁴)

1. MOGELIJKHEID TOT BEËINDIGING VAN DE BESTAANDE CONTRACTEN EN TERUGKEER VAN DE RECHTEN BIJ ONTSTENTENIS VAN EXPLOITATIE – ‘USE IT OR LOSE IT’-CLAUSE (ART. XI.210 § 1)

57. In deze eerste paragraaf wordt voorzien dat een uitvoerende kunstenaar die een contract tot overdracht van rechten met de producent heeft afgesloten, dit contract kan beëindigen indien de producent een bepaald fonogram na 50 jaar niet meer exploiteert⁹⁵. Hij/zij moet wel eerst zijn voornemen daartoe per aangetekende zending aan de producent *bekend maken* (§ 1 lid 1).

58. Na deze kennisgeving beschikt de producent over een jaar om het fonogram alsnog te exploiteren via “beide exploitatiehandelingen als bedoeld in het eerste lid”, d.w.z. het te koop aanbieden van voldoende kopieën van het fonogram en het voor het publiek beschikbaar stellen van voldoende kopieën⁹⁶.

59. De richtlijn voorziet niet in een bijzondere regeling voor de beëindiging van het contract wanneer een fonogram de vastlegging van uitvoeringen van *meerdere uitvoerende kunstenaars* bevat en verwijst daarvoor naar het nationale recht. In een vierde lid regelt de Belgische wetgever die situatie als volgt: bij gebrek aan een overeenkomst tussen de uitvoerende kunstenaars onderling, kan elk van hen het contract – ten belope van de eigen bijdrage - beëindigen. De voorbereidende werken gaan er van uit dat een eventuele blokkering van de exploitatie van het fonogram in een dergelijke situatie “zeer theoretisch (is) vermits deze hypothese van opzegging voorzien wordt voor het geval waar het fonogram juist niet meer voldoende wordt “geëxploiteerd” door de producent”⁹⁷.

60. Een laatste lid bepaalt ten slotte dat de rechten van de producent op het gehele fonogram vervallen indien *alle* contracten houdende overdracht van de betrokken uitvoerende kunstenaars beëindigd worden. Die regel werd toegevoegd met het oog op rechtszekerheid, meer bepaald om te voorkomen dat de rechten van de producent co-existeren met de rechten van de uitvoerende kunstenaar⁹⁸.

2. VOORTZETTING VAN BESTAANDE CONTRACTEN

- *Recht op een jaarlijkse aanvullende vergoeding in geval van contracten op basis van een eenmalige vergoeding (art. XI.210 §§ 2-4)*

61. Bij het aangaan van een contractuele relatie met een producent van fonogrammen moeten een aantal uitvoerende kunstenaars doorgaans hun uitsluitende rechten op verspreiding, verhuur, reproductie en beschikbaarstelling van vastleggingen van hun uitvoeringen overdragen aan de

⁹⁴ Deze nieuwe bepaling is een quasi-letterlijke overname van art. 1 lid 2 sub c van de Richtlijn Duurverlenging.

⁹⁵ Van dit recht op beëindiging kan de uitvoerende kunstenaar *geen afstand* doen, aldus § 1, lid 3.

⁹⁶ De Europese Commissie heeft laten verstaan dat in de huidige context de producent de beide vermelde exploitatiewijzen moet verrichten om het verval van zijn rechten te voorkomen, aldus MvT, 36.

⁹⁷ Verslag Tuybens, 17 en 28-29 (nr. 30).

⁹⁸ Zie ook Rechtsoverweging (8) van de Richtlijn Duurverlenging.

producent tegen een eenmalige vergoeding (niet-periodieke vergoeding). Dit is bijna steeds het geval voor uitvoerende kunstenaars die op de achtergrond spelen en die niet in de aftiteling vermeld worden (“niet met naam vermelde uitvoerende kunstenaars”), maar soms ook voor uitvoerende kunstenaars die wel in de aftiteling vermeld worden (“met naam vermelde uitvoerende kunstenaars”).

De wet voorziet in art. XI.210 §§ 2 tot 4 in een aantal begeleidende maatregelen om te waarborgen dat deze groep van uitvoerende kunstenaars ook daadwerkelijk baat vindt bij de termijnverlenging.

62. Paragraaf 2 verankert vooreerst het *recht* dat aan deze uitvoerende kunstenaars toekomt – en waarvan geen afstand kan worden gedaan - op een *jaarlijkse aanvullende vergoeding* vanaf het 51ste jaar na publicatie of mededeling aan het publiek van het fonogram. Paragraaf 3 verplicht vervolgens de producent om *jaarlijks 20 % van de inkomsten opzij te leggen* voor het bekostigen van deze aanvullende vergoeding.

Deze opzij gelegde bedragen moeten minstens eenmaal per jaar op individuele basis worden *verdeeld* onder de betrokken uitvoerende kunstenaars en mogen uitsluitend voor hen worden bestemd. Een nog door de Koning aan te duiden *representatieve beheersvennootschap* zal met de inning en de verdeling van de vergoeding worden belast (§ 4) en zal daartoe alle nuttige inlichtingen kunnen vragen aan de producent (§ 3, tweede lid). Mocht een producent geen gehoor geven aan dit verzoek, dan kan deze beheersvennootschap een vordering tot staking instellen (§ 3, derde lid).

- Een ‘*schone lei*’ voor contracten op royalty basis – ‘*Clean slate*’-clause (art. XI.210 § 5)

63. Deze begeleidende maatregel heeft betrekking op overeenkomsten op grond waarvan artiesten hun uitsluitende rechten op royaltybasis hebben overgedragen aan een producent van fonogrammen. Om een beter evenwicht te bewerkstellingen en om ervoor te zorgen dat deze uitvoerende kunstenaars ten volle kunnen profiteren van de verlenging van de beschermingstermijn, wordt voor hen een “schone lei” uitgewerkt⁹⁹. Paragraaf 5 bepaalt dat er vanaf het 51ste jaar na publicatie of mededeling van de fonogram aan het publiek ten aanzien van de uitvoerende kunstenaar geen voorschotten of kortingen meer ingehouden mogen worden op de aan hem verschuldigde vergoedingen¹⁰⁰. Contractueel bepaalde kortingen, bv., komen dus te vervallen.

3. OVERGANGSREGELING

64. Artikel 40 § 4 Wet boek XI regelt de toepassing in de tijd van de bepalingen die ingevolge de omzetting van de Richtlijn Duurverlenging worden ingevoegd in de hierboven besproken artikelen XI.208-210.

In essentie wordt hier bepaald dat de nieuwe beschermingstermijn en de daarbij horende begeleidende maatregelen van toepassing zijn op vastleggingen van uitvoeringen en fonogrammen die *op 1 november 2013* - datum waarop de Richtlijn Duurverlenging diende geïmplementeerd te zijn - nog beschermd zijn, alsook op uitvoeringen en fonogrammen die na die datum ontstaan (lid 1).

Het tweede tot vijfde lid omvatten bepalingen in verband met *bestaande contractuele regelingen* (bv. met exploitanten), met inbegrip van de contracten tussen producenten en uitvoerende

⁹⁹ Overweging (14) Richtlijn Duurverlenging.

¹⁰⁰ Deze paragraaf 5 is een exacte kopie van art.1.2 sub c) *quinquies* Richtlijn Duurverlenging.

kunstenaars¹⁰¹. Er is onder meer voorzien in een mogelijkheid tot heronderhandelen van deze laatste contracten.

§ 6. Doorgifte via de kabel (art. XI.223 - XI.228)

A. Een recht op vergoeding voor kabeldoorgifte en de oprichting van een uniek loket

65. Inzake de doorgifte via de kabel wordt vooreerst een nieuw art. XI.225 ingevoerd. Dit artikel bepaalt dat zelfs¹⁰² wanneer een auteur of een uitvoerende kunstenaar zijn recht tot kabeldoorgifte heeft overgedragen aan een producent van een audiovisueel werk, hij een recht op een vergoeding voor deze doorgifte, dat niet voor afstand vatbaar en niet overdraagbaar bij overeenkomst is, bewaart¹⁰³. Dit recht op vergoeding is het voorwerp van verplicht collectief beheer en kan bijgevolg enkel worden uitgeoefend door een beheersvennootschap die de rechten van respectievelijk auteurs of uitvoerende kunstenaars beheert¹⁰⁴. De vermoedens van overdracht ten behoeve van de producent van audiovisuele werken, voorzien in art. XI.182 en XI.206, zijn niet van toepassing op het hier besproken recht op vergoeding dat toekomt aan de auteurs en de uitvoerende kunstenaars¹⁰⁵.

66. Teneinde de exploitatie van audiovisuele werken door kabelmaatschappijen vlot te laten verlopen voorziet art. XI.225, §4 in de oprichting van een uniek loket voor de inning van de rechten voor kabeldoorgifte. Dit uniek loket, waarvan de Koning de modaliteiten (zoals samenstelling en draagwijdte) en datum van inwerkingtreding moet bepalen¹⁰⁶, zal toelaten om de onderhandelingen tussen enerzijds de rechthebbenden (de omroeporganisaties die voor hun eigen uitzendingen het recht uitoefenen om de doorgifte via de kabel toe te staan, en de beheersvennootschappen die het exclusief recht of het vergoedingsrecht voor doorgifte via de kabel beheren) en anderzijds de kabelmaatschappijen collectief te voeren en een collectieve overeenkomst te sluiten.

Zolang het vermelde uniek loket niet opgericht is, kan het hoger vermelde onvervreembare recht op een vergoeding voor de doorgifte via de kabel door de vennootschappen voor het beheer van de rechten rechtstreeks van de kabelmaatschappijen gevorderd worden¹⁰⁷.

B. Het register voor kabelrechten

67. Een nieuw art. XI.226 bepaalt dat de Dienst Regulering¹⁰⁸ een register opstelt van de overeenkomsten die de doorgifte via de kabel toestaan, teneinde derden te informeren over het bestaan van overeenkomsten met betrekking tot de kabeldoorgifte en de betaling van auteurs- en naburige rechten (register voor kabelrechten¹⁰⁹). De Koning kan de voorwaarden en modaliteiten van dit register bepalen¹¹⁰. Door deze regeling wil men transparantie in de sector van de

¹⁰¹ Zie ook MvT, 37.

¹⁰² Het woord 'zelfs' staat niet in de letterlijk tekst van art. XI.225, §1, maar wel in de memorie van toelichting (MvT, 42).

¹⁰³ Art. XI.225, §1 en 2. Zie over de reden voor deze onoverdraagbaarheid en dit niet afstand kunnen doen van dit recht: Verslag Tuybens, 6 en Verslag Siquet, 5-6.

¹⁰⁴ Art. XI.225, §3.

¹⁰⁵ MvT, 42.

¹⁰⁶ Art. XI.225, §4, lid 2 en 3.

¹⁰⁷ Art. XI.225, §5.

¹⁰⁸ Zie over deze dienst, *infra*, §8, sub B.

¹⁰⁹ Verslag Tuybens, 7. De vermelde overeenkomsten betreffen niet alleen overeenkomsten van kabelmaatschappijen met beheersvennootschappen, maar ook bv. overeenkomsten met omroeporganisaties inzake kabelrechten (Verslag Tuybens, 55).

¹¹⁰ Art. XI.226, lid 1.

kabeldoorgifte scheppen¹¹¹. Hiertoe zullen de kabelmaatschappijen de nodige inlichtingen moeten overmaken aan de Dienst Regulering binnen een termijn van drie maanden te rekenen na het sluiten van de overeenkomst¹¹².

C. Verplichte mededeling aan de dienst Regulering

68. Een nieuw art. XI.227 bepaalt dat elke kabelmaatschappij de bedragen van auteursrechten en naburige rechten, waarvan zij schuldenaar zijn ten gevolge van de kabeldoorgifte¹¹³, moeten mededelen aan de Dienst Regulering¹¹⁴. Op deze wijze kan deze dienst een beter zicht krijgen over de sector van de auteursrechten en de naburige rechten in geval van doorgifte via de kabel, en of deze bedragen over het algemeen wel degelijk terecht komen bij de rechthebbenden, voor wie ze door de kabelmaatschappijen geïnd werden bij bv. de consument¹¹⁵.

D. Oplossing bij afwezigheid van overeenkomsten inzake kabeldoorgifte

69. Art. XI.228 herneemt de vroegere regeling uit oud art. 54 AW die voorziet dat, indien er geen overeenkomst betreffende de toestemming voor doorgifte via de kabel kan worden gesloten, de partijen een beroep kunnen doen op drie bemiddelaars. In tegenstelling tot vroeger, is deze laatste mogelijkheid voortaan optioneel. De partijen kunnen in de situatie dat geen overeenkomsten kunnen worden gesloten, in onderling akkoord opteren om een beroep te doen op de Dienst Regulering die dan ook kan optreden als bemiddelaar.

§ 7. Vennootschappen voor het beheer van de rechten (art. XI.246 - XI.273)

A. Transparantie

70. In de bepalingen betreffende beheersvennootschappen werden regels ingevoegd die de transparantie moeten verbeteren. Zo bepaalt art. XI.252, §1, lid 1, 2^e zin nu dat indien de beheersvennootschappen verhogingen toepassen wanneer de gebruiker niet binnen de vereiste termijnen aangifte doet, of hij onvolledige aangifte doet van de gebruikte werken en prestaties, zij die verhogingen moeten opnemen in hun tarifierings- of inningsregels. Die verhogingen moeten aan de wettelijke voorwaarden voldoen, en dus objectief en niet-discriminatoir zijn, en zij zijn onderworpen aan de controle door de Controledienst voor de beheersvennootschappen en door de Regulator¹¹⁶.

Tevens wordt nu gepreciseerd dat de bijgewerkte en gecoördineerde versie van de regels van tarifiering en inning door de beheersvennootschappen moeten worden bekendgemaakt op een duidelijk leesbare plaats op hun internetpagina en met een duidelijke verwijzing in het hoofdmenu van de internetpagina¹¹⁷. Deze verplichting geldt ook voor de door de beheersvennootschappen aan de rechthebbenden aangerekende vergoeding voor hun diensten van beheer¹¹⁸.

¹¹¹ MvT, 43.

¹¹² Art. XI.226, lid 2.

¹¹³ De MvT spreekt over de 'geïnde bedragen'.

¹¹⁴ Art. XI.227, lid 1.

¹¹⁵ MvT, 44.

¹¹⁶ MvT, 48.

¹¹⁷ Art. XI.252, §1, lid 2.

¹¹⁸ Art. XI.252, §1, lid 2 en MvT, 49.

B. De kosten voor collectief beheer

71. Een nieuw art. XI.252, §3 bepaalt dat de beheersvennootschappen ervoor zorgen dat de directe en indirecte kosten die tijdens een bepaald boekjaar verbonden zijn aan de diensten van beheer die zij voor rekening van de rechthebbenden leveren, overeenkomen met de kosten die een normaal zorgvuldige beheersvennootschap zou moeten dragen, en minder dan vijftien procent bedragen van het gemiddelde van de tijdens de laatste drie boekjaren geïnde rechten. De Koning kan dit percentage wel aanpassen (zowel naar boven als naar beneden) en een onderscheid maken op basis van objectieve en niet-discriminatoire criteria¹¹⁹.

C. Administratieve vereenvoudiging: een uniek platform en/of unieke factuur

72. Een heel belangrijke nieuwigheid is dat de Koning, na raadpleging van de sector, maatregelen kan nemen met het oog op de administratieve vereenvoudiging voor *alle* inningen door de beheersvennootschappen¹²⁰. Zo kan hij alle maatregelen van administratieve vereenvoudiging bepalen, zoals het oprichten van een uniek platform of het instellen van een unieke factuur¹²¹.

Deze maatregelen van administratieve vereenvoudiging kunnen voorzien worden voor een enkele exploitatiewijze of voor meerdere exploitatiewijzen samen¹²². Indien een uniek platform wordt gecreëerd, behouden de beheersvennootschappen wel de bevoegdheid om de tarieven van de exclusieve rechten die ze beheren te bepalen, en in geval van een geschil, blijft iedere beheersvennootschap ook bevoegd om, voor de rechten die tot hun repertorium behoren, in rechte op te treden¹²³.

Vanaf 1 januari 2015 moeten de beheersvennootschappen die de auteursrechten en de naburige rechten op de openbare uitvoering van fonogrammen en films beheren, in een uniek platform voor de inning van die rechten voorzien (unieke aangifte en unieke factuur), op voorwaarde dat de fonogrammen en films niet voor een voorstelling worden gebruikt en aan het publiek geen toegangsgeld of vergoeding wordt gevraagd om de uitvoering ervan te kunnen bijwonen¹²⁴. Gelet op de juist vermelde uitsluiting geldt het uniek platform bv. niet voor filmvoorstellingen in bioscopen¹²⁵. Krachtens art. XI.253, §2, lid 4 zal bv. voor een café of restaurant waar muziek wordt gespeeld, vanaf 1 januari 2015 een uniek platform moeten beschikbaar zijn, waarbij dit café of restaurant slechts één factuur mag ontvangen¹²⁶. Een afzonderlijke factuur voor enerzijds de auteursrechten en anderzijds de billijke vergoeding zal dus niet meer mogelijk zijn¹²⁷. De Koning kan wel de bepaalde datum aanpassen (vervroegen of verlaten)¹²⁸.

¹¹⁹ Art. XI.252, §3, lid 1 en MvT, 50.

¹²⁰ Art. XI.253, §2, lid 1 en MvT, 50.

¹²¹ Art. XI.253, §2, lid 2.

¹²² Art. XI.253, §2, lid 3, 1^e zin.

¹²³ MvT, 50.

¹²⁴ Art. XI.253, §2, lid 4, 1^e zin en MvT, 50.

¹²⁵ Aldus is art. XI.253, §2, lid 4 ook in overeenstemming met art. XI.212.

¹²⁶ MvT, 51.

¹²⁷ Verslag Tuybens, 7. Het Verslag Siquet bepaalt in dit verband concreet dat de beheersvennootschappen SABAM, SIMIM en PLAYRIGHT als gevolg van deze verplichting moeten gaan samenwerken en vanuit één loket maar één factuur mogen sturen (Verslag Siquet, 7).

¹²⁸ Art. XI.253, §2, lid 4, 2e zin en MvT, 51.

D. Verhogingen van de toepasselijke rechten

73. Nieuw is dat art. XI.253, §3 voorziet dat de Koning de mogelijkheid heeft om ingeval van laattijdige, onvolledige of incorrecte aangifte door de gebruiker van een werk of prestatie, de verhogingen van de toepasselijke rechten te bepalen.

E. Een klachtenprocedure

74. Ook nieuw is dat een klachtenprocedure wordt ingevoerd bij de beheersvennootschappen, waarbij deze procedure niet alleen open staat voor rechthebbenden en leden van de beheersvennootschappen, maar ook voor de gebruikers. Allen kunnen zij rechtstreeks een klacht indienen bij een beheersvennootschap tegen individuele handelingen van beheer van auteursrechten en naburige rechten¹²⁹. Concreet zou bv. een gebruiker een klacht kunnen indienen bij een beheersvennootschap wanneer hij denkt dat een verkeerd of te hoog tarief werd toegepast¹³⁰.

F. De relatie tussen beheersvennootschappen en gebruikers

75. Een nieuw art XI.272 betreft de relatie tussen de beheersvennootschappen en de gebruikers, en dit op het vlak van licentievoorwaarden en uitwisseling van informatie. Het stipuleert dat de beheersvennootschappen en de gebruikers van beschermde werken en prestaties te goeder trouw onderhandelen over het toekennen van licenties, de inning en de tarifiering van de rechten (de licentievoorwaarden¹³¹) en over het verstrekken van alle nuttige informatie over de respectieve diensten van de beheersvennootschappen en de gebruikers (uitwisseling van informatie)¹³². Dergelijke onderhandelingen kunnen natuurlijk ook gevoerd worden tussen beheersvennootschappen en bv. gebruikersfederaties, beroepsorganisaties of andere ‘overkoepelende’ organisaties voor hun leden¹³³.

76. Ook een nieuw art. XI.273 bepaalt dat in de licentieovereenkomsten gesloten door de beheersvennootschappen en de gebruikers van beschermde werken en prestaties, objectieve en niet-discriminerende criteria worden voorzien, voornamelijk wat betreft de overeengekomen tarieven.

§ 8. Maatregelen ter verhoging van transparantie

A. Inleiding

77. In titel 5 van boek XI wordt een nieuw hoofdstuk 10 ingevoegd dat ertoe strekt ‘de transparantie van de uitoefening en van de waarde van het auteursrecht en de naburige rechten te verbeteren’¹³⁴. Dit hoofdstuk bevat regels inzake de regulering van het auteursrecht en de naburige rechten, de controledienst van de beheersvennootschappen, de economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten, en bepalingen gemeenschappelijk aan de zojuist vermelde regels.

¹²⁹ Art. XI.258, §1.

¹³⁰ MvT, 51.

¹³¹ MvT, 53.

¹³² Art. XI.272, §1 en MvT, 53.

¹³³ MvT, 53.

¹³⁴ MvT, 54

B. *Regulator (art. XI.274 – XI.278)*

78. De nieuwe, binnen de FOD Economie opgerichte, Dienst “Regulering van het auteursrecht en de naburige rechten” - de zgn. “Regulator” - is gecreëerd om toezicht uit te oefenen, advies te verlenen en als bemiddelaar op te treden inzake de valorisatie van het auteursrecht en de naburige rechten. De artikelen XI.274 tot XI.277 omschrijven de drie taken van de Regulator: controle (art. XI.275), adviesverlening (art. XI.276) en bemiddeling (art. XI.277).

1. CONTROLE

79. Art. XI.275 bepaalt dat de Regulator, op grond van zijn controle-opdracht, de exclusieve bevoegdheid heeft om erop toe te zien dat de innings-, tarifierings- en verdelingsregels bepaald door de beheersvennootschappen “billijk” en “niet-discriminatoir” zijn. Deze controle kan gevraagd worden door iedere belanghebbende, een gemachtigde beheersvennootschap, een beroepsvereniging of interprofessionele vereniging met rechtspersoonlijkheid¹³⁵. De Regulator gaat vervolgens na of de innings-, tarifierings- en verdelingsregels billijk en niet-discriminatoir zijn. Indien dit het geval is, beslist hij in die zin (art. XI.275, § 2, eerste lid, 1°). Indien dit niet het geval is, kan hij in de eerste plaats een waarschuwing geven aan de beheersvennootschap¹³⁶, zodat deze de tekortkomingen vermeld in de waarschuwing kan verhelpen. Gebeurt dit niet binnen de gestelde termijn dan kan de Regulator het hof van beroep te Brussel vatten, dat hiervoor een bijkomende exclusieve bevoegdheid krijgt¹³⁷. Als hij vaststelt dat de vernoemde regels niet billijk of discriminatoir zijn, heeft de Regulator ook de mogelijkheid om geen waarschuwing te richten aan de beheersvennootschap en zelf een beslissing te nemen, na de partijen te hebben gehoord en binnen de twee maanden na ontvangst van alle informatie (art. XI.275, § 3).

2. ADVIESVERLENING

80. In het kader van zijn adviesopdracht (art. XI.276) kan de Regulator op eigen initiatief of op verzoek van de minister of van andere diensten van de FOD Economie met redenen omklede adviezen verlenen, onderzoek verrichten en studies uitvoeren over de waarde van het auteursrecht en de naburige rechten. Zo kan hij marktanalyses laten uitvoeren en de betrokken milieus raadplegen alvorens een advies te verlenen¹³⁸. Deze Dienst staat ook ter beschikking van de andere diensten van de FOD Economie in het kader van de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten van de titel betreffende het auteursrecht en de naburige rechten.

3. BEMIDDELING

81. Ten slotte kan de Regulator bemiddelen bij geschillen over de toepassing van de bepalingen betreffende het auteursrecht en de naburige rechten, op voorwaarde dat de partijen daarmee instemmen (art. XI.277). Hij kan tevens, op eigen initiatief of op verzoek van de minister, adviezen verstrekken in het kader van zijn taken als bemiddelaar.

¹³⁵ Art. XI.275, tweede lid.

¹³⁶ Zie art. XV.32/1

¹³⁷ Zie art. XI.340 en XI.341. Datzelfde hof is bevoegd in geval de Regulator niet binnen de gestelde termijn een beslissing neemt (art. XI.275 §2, derde lid).

¹³⁸ MvT, 58.

4. SAMENSTELLING

82. Om de onafhankelijkheid en neutraliteit¹³⁹ van de leden van de Regulator, benoemd voor een hernieuwbare termijn van 5 jaar, te garanderen bij het uitoefenen van hun functies (art. XI.278, § 1), wordt een opdeling gemaakt tussen de personen die de controle-opdracht op de regels van de beheersvennootschappen uitoefenen en deze die de opdracht van bemiddeling uitoefenen. De Koning zal hiertoe de nodige maatregelen nemen¹⁴⁰. Cumulatie van ambten is in deze uitgesloten: er zal vermeden worden dat degene die heeft bemiddeld daarna nog als controleur optreedt en omgekeerd.

C. *Controledienst (art. XI.279 – XI.283)*

83. De art. XI.279 t/m XI.283 bevatten regels inzake de Controledienst van de beheersvennootschappen. Deze regels betreffen in hoofdzaak de overname van reeds bestaande regels, o.a. uit de AW van 30 juni 1994¹⁴¹.

84. Wat de verhouding betreft van de taken van deze Controledienst t.o.v. de taken van de Regulator kan het volgende worden gesteld. De controle uitgevoerd door de Controledienst strekt ertoe na te gaan of de beheersvennootschappen de bepalingen van Titel 5 van boek XI, en van de uitvoeringsbepalingen ervan, alsook de statuten en de regels van inning, tarifiering en verdeling van de rechten volgens de wettelijke bepalingen toepassen. Het gaat hier dus om een prudentiële controle van de interne, boekhoudkundige en administratieve organisatie, beperkt tot een bijzondere economische sector, te weten de sector van het collectief beheer van auteursrechten en naburige rechten¹⁴². De Regulator daarentegen is bevoegd inzake de controle van de activiteit van de valorisatie van het auteursrecht en van de naburige rechten, wat neerkomt op de controle van de wettelijkheid van de regels van inning, tarifiering en verdeling van de rechten¹⁴³. Belangrijk te vermelden is wel dat de Controledienst van de beheersvennootschappen overeenkomstig art. XI.275, §1, lid 2, als een belanghebbende, over de mogelijkheid beschikt om de Regulator te vatten.

D. *Economische analyse van het auteursrecht en de naburige rechten (art. XI.284 – XI.285)*

85. Art. XI.284, lid 1 wijst aan de FOD Economie een aantal taken toe die die het moet verrichten op verzoek van de minister, de Kamer van Volksvertegenwoordigers of op eigen initiatief, teneinde het belang van het auteursrecht en de naburige rechten voor de economie in zijn geheel of voor bepaalde economische sectoren te evalueren. Vermeld worden o.a. het uitvoeren van economische analyses en het organiseren van publieke raadplegingen. De FOD Economie kan deze taken alleen uitvoeren, dan wel sommige ervan toevertrouwen aan een derde die garantie op onafhankelijkheid en objectiviteit biedt¹⁴⁴.

¹³⁹ Een bekommernis geuit door de leden van de RIE en de Kamer (bijlage Advies RIE, 31; verslag Tuybens, 60).

¹⁴⁰ MvT, 58.

¹⁴¹ Het gaat om de overname van oud art. 76, 76ter, 78 en 78ter AW, en van art. 40 van de wet van 10 december 2009 tot wijziging van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten wat het statuut van en de controle op de vennootschappen voor het beheer van de rechten betreft (BS 23 december 2009).

¹⁴² MvT, 59.

¹⁴³ MvT, 59.

¹⁴⁴ Art. XI.284, lid 2.

Afdeling 3. Burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 9) (art. XI.333- XI.336)

§1. Inleiding

86. Titels 9 en 10 van boek XI omvatten specifiek de “burgerrechtelijke” en de “procesrechtelijke aspecten” van de bescherming van de intellectuele eigendomsrechten die door boek XI worden geregeld. Wat de rechtshandhaving betreft, moeten deze titels en boeken XV en XVII nauwgezet naast elkaar worden gelegd. Inhoudelijk werden hieraan bij de codificatie nauwelijks wijzigingen aangebracht. We lichten deze hier kort toe.

§ 2. De inbreukvordering ten gronde (art. XI.334)

87. De procedure tot vaststelling en stopzetting ten gronde (m.a.w. de gewone inbreukvordering ten gronde) wordt geregeld in art. XI.334. Voor elk in het boek XI opgenomen intellectueel recht wordt zo de eenvormige bepaling hernomen waarin de wet van 9 mei 2007 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten in de diverse wetten betreffende de intellectuele eigendom voordien voorzag. De titularis van de vordering inzake namaak blijft dezelfde als tevoren¹⁴⁵. De partij die de vordering inzake namaak kan instellen, kan ook bijkomende maatregelen bekomen op grond van art. XI.334, § 2, zoals terugroeping uit het handelsverkeer en vernietiging, en op grond van art. XI.334, § 3, zoals informatie over de herkomst en de distributiekkanalen van de inbreukmakende goederen en diensten.

§ 3. De vordering inzake schadevergoeding (art. XI.335)

88. Art. XI.335 neemt de bepalingen betreffende de vordering tot schadevergoeding over, die in de verschillende IE-wetten eerder al op eenzelfde leest werden geschoeid. Ook hier blijft de titularis van deze vordering de benadeelde, zijnde iedere derde die schade lijdt¹⁴⁶.

§ 4. Inbreukvordering/vordering tot schadevergoeding voor houders van merken en tekeningen of modellen

89. Behalve wat betreft de stakingsvordering (boek XVII) en de uitoefening van toezicht en opsporing en vaststelling van inbreuken en sancties bedoeld in boek XV, verwijst de Wet boek XI naar het BVIE¹⁴⁷. De houder van een ingeschreven Benelux-merk/model zal zijn vordering tot stopzetting van de inbreuk ten gronde en tot schadevergoeding, alsook de nevenvorderingen dus blijven steunen op art. 2.20 e.v. of art. 3.16 e.v. BVIE.

§ 5. Vordering tot het nemen van passende maatregelen of tot aanpassing van de technische voorzieningen (art. XI.336)

90. Artikel XI.336 herneemt de vordering tot het nemen van passende maatregelen of tot aanpassing van de technische voorzieningen in het kader van het auteursrecht, de naburige

¹⁴⁵ Zie meer details in M.C. JANSSENS, “Wie kan de vordering(en) tot handhaving van intellectuele rechten instellen?”, in F. BRISON (ed.), *Sanctions et procédures en droits intellectuels. Sanctions en procédures in intellectuele rechten*, Brussel, Larcier, 2008, 45-55.

¹⁴⁶ *Ibid.*, 59-60.

¹⁴⁷ Benelux-verdrag inzake de Intellectuele Eigendom van 25 februari 2005. (Voor België goedgekeurd bij wet van 22 maart 2006, BS 26 april 2006, hierna ‘BVIE’).

rechten en het recht van producenten van databanken, die vroeger art. 87bis, §§ 1 t/m 3, AW en art. 12septies, §§ 1 t/m 3, wet databanken uitmaakten. Oud art. 87bis, § 4, AW en art. 12septies, §4, wet databanken, die handelden over de gewone stakingsvordering op grond van de WMPC, die samenhangt met een vordering zoals hiervoor vermeld, worden niet in boek XI opgenomen, maar in boek XVII “Bijzondere rechtsprocedures”¹⁴⁸, waar de stakingsvordering betreffende de verschillende IE wordt behandeld (art. XVII.14).

Afdeling 4. Aspecten van gerechtelijk recht van de bescherming van intellectuele eigendomsrechten (Titel 10) (art. XI.337- XI.342)

91. De vraag voor welke rechtbanken de hiervoor vermelde vorderingen kunnen worden ingesteld, wordt deels behandeld onder titel 10 van boek XI, deels door het Gerechtelijk Wetboek.

92. De bestaande bevoegdheden van de rechtbanken om kennis te nemen van vorderingen inzake intellectuele eigendomsrechten blijven behouden, met uitzondering van de bevoegdheid inzake octrooien en aanvullende beschermingscertificaten (ABC's): krachtens art. XI.337, ingevoerd bij art. 3 Wet gerechtelijke aspecten boek XI, neemt immers slechts de rechtbank van koophandel te Brussel kennis van deze vorderingen. Ingevolge deze centralisatie ondergingen de bepalingen over de territoriale bevoegdheid van de rechtbanken, in het bijzonder art. 633quinquies Ger.W., bepaalde wijzigingen.

93. Daarnaast voeren de nieuwe artikelen XI.340 en XI.341 een bijkomende bevoegdheid in voor het hof van beroep te Brussel inzake de transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten. Art. XI.340 geeft de Regulator de mogelijkheid om dit hof, zetelend zoals in kort geding, te vatten wanneer hij meent dat de innings-, tarifierings- en verdelingsregels van de beheersvennootschappen niet billijk of discriminatoir zijn¹⁴⁹. Art. XI.341 geeft het Brusselse hof van beroep om, eveneens zetelend zoals in kort geding, kennis te nemen van de beroepen tegen beslissingen genomen door de Regulator inzake het billijk en niet-discriminatoir karakter van de innings-, tarifierings- en verdelingsregels vastgelegd door de beheersvennootschappen (art. XI.275).

Hoofdstuk IV. Boek XV: Rechtshandhaving

94. Boek XV bevat, in zijn huidige stand, drie titels, die handelen over (I) de uitoefening van toezicht en de opsporing en vaststelling van inbreuken, (II) de bestuurlijke handhaving en (III) de strafrechtelijke handhaving van het WER. In elk van deze titels worden bijzondere bepalingen toegevoegd met het oog op de bestrijding van inbreuken op de intellectuele eigendomsrechten, ook op de Beneluxmerken en –modellen (zie art. XI.163). In essentie betreft het een overname van bepalingen van de wet van 15 mei 2007 betreffende de bestraffing van namaak en piraterij van intellectuele eigendomsrechten, zoals gewijzigd bij Wet 10 januari 2011,¹⁵⁰ en

¹⁴⁸ Zie art. 24 Wet Boek XI.

¹⁴⁹ Zie over deze dienst, *supra*, §8, sub B.

¹⁵⁰ Omdat verschillende regels beschreven in de wet van 15 mei 2007 in wezen gelijkaardig zijn aan de regels voor opsporing en vervolging van andere vormen van economische inbreuken, vermeld in de gemeenschappelijke delen van boek XV, worden niet alle artikelen van deze wet overgenomen in het gedeelte van boek XV dat specifiek aan de toepassing van boek XI is gewijd. De vroegere bepalingen van de wet van 15 mei 2007 worden dus slechts hernomen, daar waar nodig.

strafrechtelijke bepalingen uit de auteurswet, de wet databanken, de octrooiwet, de wet betreffende de kweekproducten en de softwarewet.

We beperken ons hierna tot de voornaamste wijzigingen aangebracht door de invoering van boek XI aan de strafrechtelijke sancties.

95. In Titel III van boek XV, handelend over de strafrechtelijke handhaving van inbreuken op de bepalingen van het WER, voegt de Wet boek XI afdeling 8 toe (art. XV.103 t/m XV.113). Deze nieuwe afdeling bepaalt de straffen voor inbreuken op boek XI. Er wordt daarbij een onderverdeling gemaakt tussen strafsancities in het kader van de strijd tegen namaak en piraterij (art. XV.103 t/m art. XV.111)¹⁵¹ en strafsancities in het kader van het collectief beheer van rechten (art. XV. 112 en XV.113).

96. Het niveau van bestraffing wordt door Wet boek XI aangepast: namaking wordt bestraft met een sanctie van niveau 6, zijnde een geldboete van 500 tot 100.000 Euro en een gevangenisstraf van één jaar tot vijf jaar of één van die straffen alleen. Deze aanpassing gebeurde op twee gronden: enerzijds was dit noodzakelijk om rekening te houden met de niveaus van sancties die uniform worden gedefinieerd in art. XV.70¹⁵², anderzijds wilde de wetgever bij het opstellen van de sanctieniveaus streven naar efficiëntie in de namaakbestrijding.

97. Art. XV.110 is een nieuwe strafbepaling. Zij treft de gebruikers die met opzet aan de beheersvennootschappen geen inlichtingen verstrekken over het gebruik van de werken, die noodzakelijk zijn voor de tarifiering. Ook voor inbreuken met betrekking tot het volgrecht voorziet art. XV.110 een strafsancitie: actoren uit de professionele kunsthandel die met opzet de uitoefening van het recht op informatie door beheersvennootschappen verhinderen of beletten door bv. niet mee te delen welke werken werden doorverkocht zodat de inning en verdeling van het volgrecht niet veilig kan worden gesteld, kunnen een sanctie van niveau 3 oplopen¹⁵³.

98. De bijkomende straffen zoals verbeurdverklaring, vernietiging van goederen, toewijzing, sluiting en beslag op ontvangsten blijven gehandhaafd. Zij worden geregeld in de artikelen XV.130 t/m XV.130/4; XV.131 tot XV.131/2.

Hoofdstuk V. Boek XVII: Bijzondere rechtsprocedures

99. Zoals hoger vermeld, werden ook in andere boeken regels ingevoegd die op intellectuele rechten betrekking hebben. Zo wordt de stakingsvordering behandeld in boek XVII, als een “bijzondere bepaling eigen aan boek XI”. Het gaat enerzijds om de intussen voor elk intellectueel eigendomsrecht geldende “gewone” stakingsvordering (art. XVII.14 t/m XVII.20) en anderzijds om een specifieke vordering tot staking, met name deze inzake de controle van de beheersvennootschappen (art. XVII.21).

100. Deze laatste procedure kan worden ingeleid voor de voorzitter van de Brusselse rechtbank van eerste aanleg of koophandel, indien op het einde van de termijn bepaald in de waarschuwing die uitgaat van de Controledienst¹⁵⁴, de vastgestelde inbreuk niet is verholpen.

¹⁵¹ Dit zijn onder meer de reeds gekende strafsancities voor met kwaadwillig of bedrieglijk opzet gepleegde inbreuken op merken, octrooien, ABC's, kwekersrechten, tekeningen of modellen (art. XV.103). De strafsancities gekend onder de AW, de wet op de computerprogramma's en de wet databanken worden hernomen in de artikelen XV.104 t/m XV.106.

¹⁵² Deze bepaling voorziet dat de inbreuken op de bepalingen van het WER worden bestraft met een sanctie tussen niveau 1 en niveau 6 en definieert vervolgens de strafmaat die overeenstemt met de verschillende niveaus.

¹⁵³ Krachtens art. XV.70 is dit een strafrechtelijke geldboete van 26 tot 25.000 euro.

¹⁵⁴ Beheersvennootschappen kunnen een waarschuwing krijgen van de *Controledienst* (zie *supra*, randnummers 83, 84) in geval van inbreuken op de regels van transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten (Art. XV.31/1;

101. Wat de stakingsvordering voor inbreuken op intellectuele eigendomsrechten aangaat, groepeerde art. XVII.14 voortaan in één bepaling de vigerende bepalingen¹⁵⁵.

De tevoren bestaande bevoegdheden van de voorzitter, bv. om bijkomende maatregelen op te leggen of om een bevel uit te vaardigen tegenover tussenpersonen wier diensten door derden worden gebruikt om een inbreuk te plegen (art. XVII.14, § 4), blijven behouden.

Het onderscheid gemaakt in de paragrafen 1 tot 3 van art. XVII.14 is geënt op de bevoegdheid van de rechtbank die kennis kan nemen van de stakingsvordering. Deze blijft gehandhaafd zoals tevoren, behalve voor wat betreft de octrooi- en ABC-zaken, die voor de voorzitter van de Brusselse rechtbank van koophandel worden geconcentreerd. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en de voorzitter van de rechtbank van koophandel zijn bevoegd voor de vaststelling van een inbreuk op het auteursrecht, op een naburig recht of op een recht van een producent van databanken. Niettemin zal rekening moeten gehouden worden met de “Wet natuurlijke rechter”, waardoor te verwachten valt dat dit contentieux naar de rechtbank van koophandel kan verschuiven¹⁵⁶. Art. XVII.14, § 3 WER zal in samenhang met het nieuwe art. 575 Ger.W. gelezen moeten worden.

Hoofdstuk VI. Diverse bepalingen

102. De Koning heeft de bevoegdheid om voor elke bepaling van de wetten die zullen worden opgeheven door de invoering van de intellectuele rechten in het WER de datum van opheffing te bepalen¹⁵⁷. Tevens is het zo dat wetgeving die niet strijdig is met boek I, XI, XV en XVII en verwijst naar bepalingen uit opgeheven wetgeving (vermeld in art. 32, §2, lid 1 Wet boek XI), geacht wordt te verwijzen naar de overeenkomstige bepalingen in de vermelde boeken¹⁵⁸. Reglementaire bepalingen genomen in uitvoering van de vermelde opgeheven wetgeving, die niet strijdig zijn met boek I, XI, XV en XVII, blijven van kracht totdat ze worden opgeheven of vervangen door nieuwe uitvoeringsbesluiten¹⁵⁹.

103. De art. 33 en 34 Wet boek XI geven de Koning een aantal bevoegdheden. Zo kan hij de verwijzingen in bestaande wetten en koninklijke besluiten naar opgeheven bepalingen vervangen

oud art. 77 AW). Het nieuwe art. XV.31/2 regelt de waarschuwingsprocedure door de *Regulator* in geval van onbillijke of discriminatoire innings-, tarifierings-, en verdelingsregels.

¹⁵⁵ M.n. art. 87 AW, art. 12*sexies* wet databanken en art. 3 wet van 6 april betreffende de regeling van bepaalde procedures in het kader van de WMPC (tevoren art. 96 WHPC, zoals gewijzigd door art. 9 Wet 10 mei 2007).

¹⁵⁶ Het ingevolge wet van 26 maart 2014 “tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties, met het oog op de toekenning van bevoegdheid aan de natuurlijke rechter in diverse materies” (BS 22 mei 2014, hierna “Wet natuurlijke rechter”) gewijzigde art. 575 Ger.W. bepaalt dat de rechtbank van koophandel kennis zal nemen van de vorderingen inzake auteursrecht, naburige rechten en databanken “tussen ondernemingen, als bedoeld in art.573, eerste lid, 1° Ger.W”. Dit artikel omschrijft ondernemingen als “*alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven*”. Ook de vordering die gericht is tegen een onderneming, door een eiser niet-onderneming, kan voor deze rechtbank worden gebracht indien het geschil betrekking heeft op een handeling die is verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel. Het begrip onderneming is breder dan het begrip handelaar (I. VEROUGSTRAETE en J.-Ph. LEBEAU, “Transferts de compétences: le tribunal de commerce devient le juge naturel de l’entreprise”, *TBH* 2014, (543), nr. 6).

Over de gevolgen van de wijziging van art. 575 Ger.W. voor de bevoegdheid van de rechtbank van koophandel, zie B. ALLEMEERSCH en T. REINGRABER, “Nieuwe justitie 2014. De bevoegdheids(her)verdeling”, in B. ALLEMEERSCH e.a., *Nieuwe Justitie*, Congresbundel studiedag 26 maart 2014, Antwerpen, Intersentia, 2014, nr. 38).

¹⁵⁷ Art. 32, §2, lid 2 Wet boek XI.

¹⁵⁸ Art. 32, §3 Wet boek XI.

¹⁵⁹ Art. 32, §4 Wet boek XI.

door verwijzingen naar de ermee overeenstemmende bepalingen in het Wetboek van economisch recht¹⁶⁰, evenals de bepalingen van het Wetboek van economisch recht coördineren¹⁶¹.

Hoofdstuk VII. Inwerkingtreding

104. Krachtens art. 49 Wet boek XI bepaalt de Koning de datum van inwerkingtreding van het geheel of een deel van elk artikel van deze wet, en van elke bepaling die door deze wet in het WER wordt ingevoegd. Art. 10 Wet gerechtelijke aspecten boek XI bepaalt hetzelfde m.b.t. deze laatstgenoemde wet. Deze regeling moet een overgang garanderen tussen de oude wetten en het nieuwe wetboek zonder risico op een rechtsvacuüm en rekening houden met de inwerkingtreding van de verschillende boeken van het WER¹⁶².

Art. 1 KB inwerkingtreding Wet boek XI¹⁶³ verklaart dat de bepalingen van de twee juist vermelde wetten, alsook de bepalingen ingevoegd bij deze wetten in het WER in werking treden op 1 januari 2015. Niets belet evenwel dat de Koning een nieuw KB uitvaardigt waarbij hij de voorziene datum van 1 januari 2015 wijzigt, teneinde bepaalde bepalingen vroeger in werking te doen treden. Dit zal met grote waarschijnlijkheid gebeuren wat de bepalingen inzake octrooirecht en de aanvullende beschermingscertificaten betreft, die met grote waarschijnlijkheid in werking zullen treden op 22 september 2014. De Koning kan ook beslissen om via een nieuw KB sommige bepalingen later in werking te laten treden. Dit kan mogelijkwijze het geval zijn wat bepalingen betreft in verband waarmee nog uitvoeringsbesluiten moeten worden genomen, wanneer deze uitvoeringsbesluiten niet voor 1 januari 2015 klaar geraken.

Ten slotte moet nog worden opgemerkt dat het hoger besproken art. 44 Wet boek XI (inzake het evaluatieverslag wat het vermoeden van overdracht van het recht van audiovisuele exploitatie, en het recht op vergoeding van auteurs en uitvoerende kunstenaars voor deze exploitatie betreft) reeds in werking is getreden op 12 juni 2014, de dag van de bekendmaking van de Wet boek XI in het Belgisch Staatsblad¹⁶⁴, iets wat ook het geval is voor het hier besproken art. 49 Wet boek XI zelf¹⁶⁵.

¹⁶⁰ Art. 33 Wet boek XI.

¹⁶¹ Art. 34 Wet boek XI.

¹⁶² MvT, 81.

¹⁶³ KB van 19 april 2014 tot bepaling van de inwerkingtreding van de wet van 19 april 2014 houdende de invoeging van boek XI "Intellectuele eigendom" in het Wetboek van economisch recht en houdende invoeging van bepalingen eigen aan boek XI in de boeken I, XV en XVII van hetzelfde Wetboek, en van de wet van 10 april 2014 houdende invoeging van de bepalingen die een aangelegenheid regelen als bedoeld in art. 77 van de Grondwet, in boek XI "Intellectuele eigendom" van het Wetboek van economisch recht, houdende invoeging van een bepaling eigen aan boek XI in boek XVII van hetzelfde Wetboek, en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat de organisatie van de hoven en rechtbanken betreffende vorderingen inzake intellectuele eigendomsrechten en inzake transparantie van het auteursrecht en de naburige rechten betreft, BS 12 juni 2014.

¹⁶⁴ Art. 49 Wet boek XI.

¹⁶⁵ Cf. de tekst van art. 49 Wet boek XI. Ook art. 32, §2, lid 2 Wet boek XI is krachtens genoemd art. 49 Wet boek XI in werking getreden op 12 juni 2014. Dit art. 32, §2, lid 2 Wet boek XI verklaart dat de Koning de datum bepaalt van de opheffing van elke bepaling van de in art. 32, §2, lid 1 Wet boek XI opgesomde IE-wetten.